

DECIZIE
În numele Legii

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

01 august 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ion Guzun
Mariana Pitic
Ion Malanciuc

Grefieri

Olesea Suduc

Cu participarea:

reprezentantului reclamantei, avocatul

Petru Balan

reprezentanților pârâtei, avocaților

Roger Gladei
Valeriu Cernei

examinând în ședință de judecată publică, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestare depusă de Angela Bostan, reprezentată de avocatul Petru Balan împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului,

c o n s t a ț ă :

Argumentele participanților la proces.

La 09 ianuarie 2023 Angela Bostan, reprezentată de avocatul Petru Balan, a depus cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, suplinită la 30 ianuarie 2023, prin care a solicitat anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

În motivarea acțiunii inițiale și a suplimentului Angela Bostan a invocat că este judecător la Curtea de Apel Chișinău. Pe parcursul activității sale, nu a avut sancțiuni disciplinare și se bucură de o reputație ireproșabilă, nefiind vizată în investigații jurnalistice sau situații în care să fie afectată imaginea sa de judecător.

La fel, a menționat că a depus în termen și conform legii declarațiile de avere și interese personale la Autoritatea Națională de Integritate. În toată perioada de activitate în funcția de judecător, Autoritatea Națională de Integritate nu a constatat că reclamanta ar fi încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, declarării și controlului averii și al intereselor personale.

Reclamanta a relatat că înainte de modificarea cadrului legal și introducerea instituției „evaluării prealabile” a candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a depus o cerere de a fi înregistrată în calitate de candidat la concursul pentru obținerea mandatului de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, anexând la cerere CV-ul și scrisoarea de motivare. Lista candidaților la funcțiile de membru în Consiliul Superior al Magistraturii a fost publicată la 05 noiembrie 2021, reclamanta fiind a 12-a în această listă.

La începutul anului 2022 a fost votată în prima lectură legea privind *pre-vettingul* candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor și Consiliului Superior al Magistraturii. La data de 10 martie 2022 Parlamentul a votat în lectură finală Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, în vigoare din 16 martie 2022.

Reclamanta, candidând la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii a fost supusă procedurii de evaluare a candidaților la funcția de membru în organul de administrare judecătorească, evaluare care a fost efectuată de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Angela Bostan a susținut că procesul de evaluare prealabilă a candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii a fost politizat și blocați candidații incoezi puterii politice.

În acest sens a menționat că evaluarea integrității reclamantei a fost efectuată de persoane necunoscute alese în mod secret/confidențial în Secretariatul Comisiei de evaluare. Mai mult, evaluarea a fost efectuată de către persoane care nu întrunesc minimumul de integritate etică și financiară pentru a avea calitatea de membru al unei Comisii care se pretinde independentă și formată din membri integri.

Faptul că aceste persoane au fost selectate în calitate de membri ai Comisiei de evaluare nu înlătură dubiile reclamantei, formate din surse publice, conform căreia membrii desemnați ai Comisiei nu se bucură de cel mai înalt nivel de integritate etică și financiară și de cel mai înalt nivel de independență, pentru a aprecia nivelul de integritate etică și financiară al reclamantei.

Membrul Comisiei de evaluare, Tatiana Răducanu, ex-judecător al Curții Supreme de Justiție și ex-Președinte al Consiliului de Administrație a Centrului de Resurse Juridice din Moldova este afiliată politic puterii executive din Republica Moldova. Aceasta a fost vizată în mai multe investigații jurnalistice și este vinovată direct de faptul că în 7 dosare examinate de ea ca și judecător al Curții Supreme de Justiție, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a constatat încălcarea drepturilor omului și a condamnat Republica Moldova. Și tot, Tatiana Răducanu a fost vizată în mai multe reportaje TV și media în care au fost expuse dubii privind integritatea acesteia.

Membrul Comisiei de evaluare, Nadejda Hriptievschi, care este și membru al Centrului de Resurse Juridice din Moldova, chiar dacă nu a votat decizia în privința reclamantei, participarea ei în calitate de membru al Comisiei de evaluare, în condițiile în care nu întrunea cerințele legale, este necesar de a fi analizată.

În activitatea de evaluare a Comisiei și detaliile privind rudele membrilor Comisiei contează. Astfel, prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 07 decembrie 2021, tatăl Nadejdei Hriptievschi, Tudor Hriptievschi, a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) Cod Penal și i s-a aplicat o pedeapsă cu închisoare pe un termen de 3 ani cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 2 ani. Victima acestei infracțiuni a decedat, iar judecătorul care a pronunțat această sentință nu a fost confirmat în funcție de Președintele țării.

Implicarea Nadejdei Hriptievschi în Comisia de evaluare și apropierea ei politică, pune mare presiune pe judecătorii din apel care examinează cauza penală a tatălui acestui membru al Comisiei de evaluare.

Cu referire la procedura de evaluare Angela Bostan a relatat că în privința acesteia a început la data de 06 aprilie 2022, atunci când Consiliul Superior al Magistraturii a transmis Comisiei de evaluare lista candidaților la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

La 21 iunie 2022, Comisia de evaluare a trimis candidatei un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat și returnat Comisiei până la 05 iulie 2022.

La solicitarea Comisiei de evaluare, la 15 iulie 2022 reclamanta a prezentat Comisiei de evaluare declarația de avere și interese personale pentru ultimii 5 ani.

La 01 august 2022 Comisia de evaluare a trimis reclamantei o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea 11 întrebări, inclusiv 27 subîntrebări și 13 solicitări adiționale de documente. Reclamanta a răspuns la toate întrebările în termenul solicitat la 05 august 2022.

La 14 septembrie 2022 Comisia de evaluare a trimis reclamantei a doua rundă de 10 întrebări, inclusiv 26 subîntrebări și 10 solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Reclamanta a răspuns la toate întrebările în termenul solicitat la 17 septembrie 2022, iar la 29 septembrie 2022 a trimis și unele informații adiționale.

La 12 octombrie 2022 Comisia de evaluare a trimis reclamantei a treia rundă de 6 întrebări, inclusiv 11 subîntrebări și 3 solicitări de documente suplimentare,

pentru a clarifica unele aspecte care au apărut în timpul evaluării. Reclamanta a răspuns la toate întrebările în termenul solicitat la 15 octombrie 2022, iar la 27 octombrie 2022 a trimis și informații adiționale.

La 28 octombrie 2022 reclamanta a fost audiată în ședință publică de Comisia de evaluare, anunțându-se după încheierea ei, deliberarea.

La 04 noiembrie 2022 după încheierea ședinței, Comisia de evaluare a trimis a patra rundă de 2 întrebări, inclusiv 3 subîntrebări și 2 solicitări de documente suplimentare. Reclamanta a răspuns la toate întrebările în termenul solicitat la 05 noiembrie 2022.

Astfel, reclamanta a furnizat toate informațiile, documentele și a răspuns plenar la toate întrebările formulate de Comisia de evaluare. O nouă ședință nu a fost convocată de către Comisia de evaluare.

La 04 ianuarie 2023, ora 11:46 reclamanta a recepționat un e-mail de la secretariatul Comisiei de evaluare la care erau anexate patru documente și anume decizia Comisiei de evaluare nr. 6 din 09 decembrie 2022 privind candidatura Angelei Bostan, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii în două limbi - limba română și limba engleză și Opinia separată a membrului Comisiei de evaluare Vitalie Miron din 12 decembrie 2022 în limbile română și engleză.

Reclamanta a susținut că anterior nu a recepționat alte mesaje de la secretariatul Comisiei de evaluare prin care să-i fi fost aduse la cunoștință decizia nr. 6 din 09 decembrie 2022 și opinia separată din 12 decembrie 2022. Astfel, a luat cunoștință de actul administrativ individual defavorabil menționat abia la data de 04 ianuarie 2023 ora 11:46.

Conform deciziei nr. 6 din 09 decembrie 2022 privind candidatura Angelei Bostan, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii s-a adoptat următoarea decizie: „În baza art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b) și alin. (5) lit. a), b), c), d) f) și g) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 Comisia a decis că candidata nu corespunde criteriilor de integritate întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea”.

Potrivit Opiniei separate a membrului Comisiei de evaluare Vitalie Miron la decizia nr. 6 din 09 decembrie 2022, acesta și-a expus motivat dezacordul cu faptul că în privința reclamantei ar exista un dubiu serios cu privire la respectarea criteriului integrității financiare, regăsit la art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, precum și la aspectul integrității etice. În dezacord cu ceilalți membri a reținut că acțiunile și rolul asumat de către reclamantă în cadrul Adunării Generale a Judecătorilor, desfășurate la data de 27 septembrie 2019, au fost exercitate în strictă conformitate cu prevederile Legii privind organizarea judecătorească nr. 514-XIII din 06 iulie 1995 și nu denotă o abatere de ordin etic.

În motivarea dezacordului cu decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, reclamanta a susținut că acesta este un act administrativ individual defavorabil ilegal.

În acest sens a relatat că în conformitate cu art. 8 alin. (4) lit. a) și b) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație, Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Referitor la dreptul discreționar, reclamanta a subliniat că această în concepția Codului administrativ cuprinde 3 semnificații distincte: i) discreția în domeniul dreptului administrativ material; ii) discreția procedurală care se referă la chestiunile strict de procedură; iii) discreția de tip judiciar, acordată judecătorului. Astfel, promovarea evaluării constituie un act administrativ individual obligatoriu, dar nu discreționar. Întrunirea cumulativă a condițiilor din art. 8 alin. (2) și (4) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 generează obligația Comisei de evaluare de a emite o decizie favorabilă de promovare a candidatului la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii sub aspectul corespunderii criteriului de integritate financiară și etică.

Comisia de evaluare are doar o discreție procedurală, care se referă la investigarea și clarificarea stării de fapt din oficiu (și alte aspecte privind pregătirea și emiterea actului administrativ individual), fapt care nu implică atribuirea actului administrativ individual la cel discreționar.

Angela Bostan a insistat asupra faptului că Comisia de evaluare nu a constatat în decizia nr. 6 din 09 decembrie 2022 că aceasta nu ar fi declarat averea sa conform legislației în vigoare sau că averea dobândită de către reclamantă în ultimii 15 ani nu ar corespunde veniturilor pe care ea le-a declarat. Însă a indicat „în ceea ce privește contribuția financiară a unui membru de familie care locuiește în Federația Rusă, candidata a putut furniza documente referitoare la transferurile bancare internaționale în valoare de 6 300 de euro. În plus, o declarație pe propria răspundere a acestui membru al familiei indică faptul că în 2017 a avut loc o donație în numerar de 3 000 de dolari SUA. De asemenea, declarația pe propria răspundere mai precizează că pe o perioadă de 10 ani, a fost oferită o sumă totală între 7 – 10 000 de dolari SUA pentru a sprijini financiar mama candidatei. Cu toate acestea, această declarație nu este însoțită de documente justificative și rămâne neclar dacă un astfel de sprijin a fost acordat în contextul procurării apartamentului”.

Reclamanta a menționat că această afirmație din decizia Comisiei de evaluare, din care rezultă că se pune la îndoială o sumă de 3 000 de dolari SUA oferită mamei reclamantei în anul 2017 de către fratele ei, nu poate fi calificată ca fiind suficientă pentru a constata existența unui „dubiu serios” privind conformitatea reclamantei cu cerințele prevăzute la art. 8. Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Doar în art. 13 alin. (5) apare sintagma „dubii serioase”, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată. Legea nu definește conținutul acestui concept semnificativ nou pentru sistemul de drept național. Din acest punct de vedere, Comisia de evaluare are o marjă largă de apreciere a situațiilor de fapt pe care să le catalogheze în deciziile sale ca fiind „dubii serioase” în privința criteriilor de integritate a unui candidat. Totuși, marja de apreciere a Comisiei de evaluare nu poate fi absolută și

este limitată de prevederile art. 16 și 137 alin. (1) din Codul administrativ care prevăd imperativ că discreția sau marja de apreciere a autorităților nu poate fi arbitrară și urmează a fi exercitată cu bună credință.

În speță, pentru justificarea afirmațiilor sale și informațiilor furnizate Comisiei de evaluare, reclamanta a prezentat extrase de cont pentru perioada iunie – septembrie 2016, prin care se confirmă transferurile internaționale efectuate de Raisa Codrean (membru a familiei mamei reclamantei) către Paraschiva Bostan (mama reclamantei), în valoare totală de 6 300 de euro. Totodată, potrivit declarației pe propria răspundere a Raisei Codrean se confirmă că ea a donat personal și o sumă de 3 000 de dolari SUA Paraschivei Bostan, în timpul vacanței sale din Republica Moldova în 2017. În declarația pe propria răspundere se mai preciza că pe o perioadă de 10 ani, Raisa Codrean a susținut financiar mama reclamantei în sumă de aproximativ 7 000 până la 10 000 de dolari SUA.

Afirmația din decizia nr. 6 din 09 decembrie 2022 precum că declarația pe propria răspundere a Raisei Codrean „nu este însoțită de documente justificative” nu este suficientă pentru a întemeia eventuale dubii serioase, or Comisia de evaluare nu a ținut cont de: a) perioada când aceste mijloace au fost oferite mamei reclamantei (anii 2016 – 2017); b) conduita obișnuită a unor persoane fizice ne-atrenate în activități și funcții publice și care nu au nici un motiv serios de a păstra ani în șir documente de virament a banilor, deoarece nu au nici un motiv să considere că într-un viitor nedeterminat vor trebui să le prezinte autorităților. În aceste condiții, în absența unor indicii de fraudă sau de rea-credință, de care ar putea fi suspectată Raisa Codrean, Comisia de evaluare nu avea nici un motiv să pună la îndoială declarația acesteia și să insiste asupra necesității unor documente justificative.

Asta în condițiile în care, Comisia de evaluare nu a dobândit informații care să combată existența relațiilor strânse familiale și de afecțiune între Alexandru Bostan, Paraschiva Bostan, Raisa Codrean și reclamantă. Anume existența relațiilor strânse familiale dau o prezumție puternică de veridicitate a declarației Raisei Codrean, prezumție care nu a fost răsturnată prin informațiile pe care Comisia de evaluare le-a obținut în privința reclamantei. Comisia de evaluare a neglijat realitatea legăturilor puternice de rudenie, afecțiune și susținere reciprocă din această mică comunitate familială. Astfel, Paraschiva Bostan și Raisa Codrean sunt unicele surori, iar ultima nu are copii proprii. Reclamanta și fratele ei Alexandru Bostan sunt unicii frați cu o puternică legătură emoțională și afecțiune reciprocă și față de mama lor și mătușa lor. Astfel, faptele de susținere reciprocă, inclusiv materială sunt firești și naturale, nu urmăresc vreun scop ascuns. Aceste realități într-un mod inexplicabil au fost neglijate de Comisia de evaluare.

În privința constatării din decizia contestată precum că „rămâne neclar dacă un astfel de sprijin a fost acordat în contextul procurării apartamentului” reclamanta a subliniat că potrivit limitelor de exercitare a discreției prevăzute de art. 16 și 137 alin. (1) din Codul administrativ, această apreciere discreționară a Comisiei urma să fie bazată pe informații dobândite în cadrul cercetărilor exercitate și odată ce anumite aspecte de fapt nu au fost constatate suficient din

motive neimputabile reclamantei, Comisia de evaluare nu le poate opune, cu efect negativ, acesteia din urmă.

Argumentul expus supra este cu atât mai consistent cu cât, conform art. 10 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare în privința reclamantei și aprecierea datelor și actelor prezentate de aceasta în cursul evaluării. Și anume dreptul de acces gratuit și în timp real al Comisiei de evaluare și secretariatului acesteia la sistemele informaționale care conțin toate datele și informațiile despre reclamantă și persoanele apropiate ei; dreptul Comisiei de evaluare și secretariatului acesteia de a solicita de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, inclusiv de la instituțiile financiare, documentele și informația necesare pentru realizarea evaluării reclamantei etc.

Odată ce Comisia de evaluare și-a încălcat obligația de cercetare oficială deplină, suntem în situația unei investigații insuficiente a faptelor, ceea ce constituie un viciu de procedură, care, pe cale de consecință, duce la ilegalitatea actului administrativ individual defavorabil contestat în prezenta speță.

În continuarea celor expuse mai sus și luând în considerație nemotivarea respingerii argumentelor și probelor prezentate de reclamantă în cursul evaluării, rezultă că discreția și marja de apreciere a Comisiei de evaluare la aprecierea existenței unor „dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată” au fost exercitate cu rea-credință și în mod arbitrar, fapt care vine în contradicție cu art. 16 și art. 137 alin. (1) din Codul administrativ.

Totodată, circumstanțele care puteau duce la o altă soluție a Comisiei de evaluare sunt expuse motivat în opinia separată din 12 decembrie 2022. Astfel, membrul Comisiei de evaluare care a semnat opinia separată, corect consideră că mama reclamantei avea capacitatea financiară care i-ar fi permis să contribuie la achiziționarea apartamentului din mun. Chișinău.

Comisia de evaluare nu a adus nici un argument plauzibil pentru a pune la îndoială rezonabilă sursele de fonduri pentru finanțarea apartamentului mamei reclamantei amplasat în mun. Chișinău.

În decizia contestată nu au fost combătute următoarele circumstanțe de fapt și anume că prin contractul de vânzare-cumpărare nr. 6856 din 8 august 2018 Paraschiva Bostan personal a cumpărat de la Doina Jechiu un apartament de 74,0 mp, în mun. Chișinău la un preț de 973 500 de lei. Contractul a fost semnat personal de Paraschiva Bostan care a acționat în nume și interes propriu.

La acest aspect reclamanta a menționat că comisia de evaluare, în temeiul art. 10 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, a avut dreptul de a solicita de la vânzătorul Doina Jechiu informația necesară referitoare la această tranzacție pentru a realiza dacă această achiziție a fost parte a activității patrimoniale personale a Paraschivei Bostan sau a avut vreo tangență directă sau indirectă cu reclamanta. Prin datele prezentate Comisiei de evaluare rezultă fără dubiu că mama ei practica activitate de întreprinzător în bază de patentă. Concluzia Comisiei de evaluare precum că mama ei nu a înregistrat niciun venit impozabil în anii anteriori cumpărării

apartamentului, iar explicațiile despre economiile personale și veniturile din activitate antreprenorială din piața satului rămân nefondate, este considerată de către reclamantă ilegală, deoarece venitul realizat în baza patentei de întreprinzător nu este o sursă de venit impozabil, Paraschiva Bostan nu a avut obligația și nu a depus declarații la Serviciul Fiscal de Stat.

La fel a menționat că nu există niciun indiciu care să pună la îndoială declarația pe propria răspundere prezentată în adresa Comisiei de evaluare din numele mamei reclamantei, potrivit căreia acest apartament a fost achiziționat din banii obținuți de la 3 persoane distincte, fiind menționată contribuția personală a Paraschivei Bostan, contribuita fratelui ei Alexandru Bostan care locuiește în Federația Rusă și contribuția feciorului său care activează în Italia de circa 17 ani.

Angela Bostan a afirmat că contribuția personală a Paraschivei Bostan s-a datorat venitului în mărime de în mărime de 108.756 lei realizat din vânzarea apartamentului nr. 50 situat în or. Cahul, str. Ștefan cel Mare nr. 31, cât și veniturile obținute din activitatea sa de întreprinzător desfășurată în bază de patentă.

În ceea ce privește contribuția financiară a lui Alexandru Bostan, reclamanta a relatat că Comisia de evaluare a apreciat critic cele două declarații pe propria răspundere, primite de la acesta. Alexandru Bostan a depus o primă declarație pe propria răspundere prin care a afirmat că contribuția pentru achiziționarea acestui apartament ar fi constituit suma de 30 000 de euro, dintre care 10 000 de euro cu titlu de economii persoanele, iar 20 000 de euro, fiind un împrumut de la o bancă din Italia. Confruntat însă cu faptul, că acest împrumut ar fi fost contractat după 8 luni din momentul efectuării tranzacției, Alexandru Bostan a depus o nouă declarație pe propria răspundere. Conform acestei declarații, a specificat că contribuția sa la etapa achiziționării acestui apartament ar fi constituit suma de 30 000 de euro, cu titlu de economii persoanele, iar împrumutul în mărimea sumei de 20 000 de euro, contractat ulterior, ar fi fost folosit pentru reparația acestui imobil, inclusiv achiziții de mobilier și a obiectelor de primă necesitate.

Astfel, Comisia de evaluare a neglijat informațiile oferite de către reclamantă în vederea elucidării acestor aspecte care, doar la prima vedere, par a fi neconcordanțe. În acest sens a prezentat Comisiei un extras din contul salarial al fratelui său Alexandru Bostan, care în perioada 02 mai 2005 – 01 octombrie 2022 a realizat în Italia un venit în mărime de 329 466 de euro (în particular în perioada 02 mai 2005 – 01 ianuarie 2018 a realizat un venit în mărime de 246 514 de euro).

În opinia reclamantei informația prezintă un interes sporit din perspectiva faptului că Alexandru Bostan, cu certitudine avea disponibile resurse financiare suficiente ce i-ar fi permis să contribuie la achiziționarea unui apartament pentru mama sa, în mărimea sumei declarate. Pretinsele neconcordanțe, reținute de către Comisia de evaluare, ca fiind esențiale din cele două declarații pe propria răspundere ar fi avut importanță crucială doar dacă Alexandru Bostan nu ar fi probat corespunzător surse de venit în Italia care să-i ofere posibilitatea de ași susține material mama sa. Prin urmare, sunt plauzibile explicațiile reclamantei date în cursul audierilor din Comisie, din care rezultă faptul că în prima declarație a lui

Alexandru Bostan ar fi fost inserată o greșeală din motiv că el locuiește o perioadă îndelungată în afara Republicii Moldova și ar avea probleme de exprimare scrisă și verbală în limba română, mai ales în condițiile în care declarația a fost scrisă și transmisă reclamantei în grabă. Astfel, că odată ce respectiva greșeală a fost identificată, au fost întreprinse acțiuni privind înlăturarea celei din urmă și anume a fost depusă o nouă declarație autenticată notarial.

Reclamanta a considerat că este ilegală decizia Comisiei de evaluare în care aceasta a ajuns la concluzia că comportamentul și rolul ei în cadrul Adunării Generale a Judecătorilor provoacă un dubiu serios privind respectarea criteriului de integritate etică prevăzut la art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022.

În acest sens Angela Bostan a menționat că conform Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară, integritatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare. Judecătorul trebuie să se asigure că în ochii unui observator rezonabil conduita sa este ireproșabilă. Atitudinea și conduita unui judecător trebuie să reafirme încrederea publicului în integritatea corpului judiciar. Justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se și vadă că s-a făcut justiție.

Reclamanta a susținut că nu a încălcat principiul integrității, ori detaliile conduitei acesteia în calitate de magistrat și în calitate de participant la Adunarea Generală a Judecătorilor din 27 septembrie 2019 nu denotă nici o abatere de la corectitudinea, justetea, onestitatea și moralitatea judiciară.

În decizia contestată, Comisia de evaluare a insistat asupra următoarelor „preocupant însă, în ceea ce privește participarea candidatei la Adunarea Generală, a fost rolul pe care l-a asumat. Ea a deschis, în esență, Adunarea Generală, în locul Președintelui Consiliul Superior al Magistraturii și a dat citire atât deciziei, cât și rezoluției completului său de judecată care a dispus convocarea Adunării Generale. Ea a declarat hotărârea definitivă și executorie. Candidata a mai declarat că este cvorum și, prin urmare, este o Adunare Extraordinară deliberativă și valabilă. Ea a procedat la ordinea de zi și a condus alegerea președintelui și a secretarului forului, propunând ea însăși un judecător pentru funcția de președinte al Adunării Generale a Judecătorilor. În esență, candidata a prezidat și a condus Adunarea pe care ea dispusese să fie convocată. Rolul de conducere al candidatei la Adunarea Generală a fost impropriu prin faptul că a contribuit la o aparență de părtinire: datorită rolului candidatei în procedura de apel, a deciziei și rezoluției care au convocat Adunarea Generală, judecătoria a fost văzută ca executant al propriei decizii. O astfel de implicare ridică inevitabil dubii cu privire la imparțialitatea judecătorului și subminează încrederea publicului în imparțialitatea judecătorului și a sistemului judiciar”. Gravă este o și următoarea constatare a Comisiei de evaluare „în loc să atenueze conduita candidatei, rugămintea ar fi trebuit să servească drept avertisment pentru candidată că participarea ei a fost solicitată pentru ca ea să aprobe prin funcția și rolului său în decizia de apel, convocarea Adunării Generale în ședință și, prin urmare, a fost o conduită improprie.

În opinia reclamantei aceste constatări sunt ilegale, deoarece Comisia de evaluare s-a expus într-o manieră din care ar rezulta faptul că desfășurarea

Adunării Generale a Judecătorilor în ședință excepțională la data de 27 septembrie 2019 ar fi fost o ilegalitate și faptul că hotărârea Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2019 ar fi fost ilegală. Comisia de evaluare nu a luat în calcul că prin decizia din 26 septembrie 2019 Curtea Supremă de Justiție s-a menținut hotărârea Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2019, care astfel a devenit irevocabilă, obținând caracterul de *res judicata* și astfel se bucură de prezumția absolută de legalitate atât în privința fondului cât și în privința procedurii.

Referitor la așa numita „aparență de părtinire”, reținută în decizia contestată reclamanta a invocat faptul notoriu că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 §1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, impune să fie audiata cauza de către o „instanță independentă și imparțială”. La fel, în contextul în care hotărârea pronunțată de completul de judecători din care a făcut parte și reclamanta, a fost supusă controlului de legalitate în ordine de recurs, trebuie de remarcat că în jurisprudența sa CtEDO a subliniat că „lipsa de independență sau imparțialitate a organului decizional sau încălcarea de către acest organ a unei garanții procedurale fundamentale nu poate implica o încălcare a art. 6 §1 în cazul în care decizia a fost supusă controlului ulterior al unui organism judiciar cu Jurisdicție deplină”, care a asigurat respectarea garanțiilor prevăzute de art. 6 §1, remediind încălcarea inițială (De Haan împotriva Țărilor de Jos, pct. 52-55; Crompton împotriva Regatului Unit, pct. 79).

Prin urmare, chestiunea imparțialității unui magistrat, precum și chestiunea aparențelor de părtinire poate fi pusă în discuție doar atunci când este audiata cauza.

Reclamanta a insistat asupra faptului că nici una din părțile procesului nu i-au declarat recuzare și că, în ordine de recurs, Curtea Supremă de Justiție nu a găsit nici o aparență de lipsă de imparțialitate a completului de judecători din care a făcut parte, menținând astfel soluția emisă.

Comisia de evaluate pune, într-un mod ilegal, în discuție chestiunea privind o pretinsă părtinire a reclamantei atunci când aceasta, în cadrul Adunării Generale a Judecătorilor din 27 septembrie 2019, a dat citire soluției emise de Curtea de Apel Chișinău la 20 septembrie 2019. Asta deoarece nu mai poate fi pusă în discuție chestiunea imparțialității unor magistrați după ce instanța din care au făcut parte s-au dezinvestit prin soluționarea unei cauze și emiterea unei soluții pe caz.

La fel a menționat că Comisia de evaluare într-un mod superficial și ilegal a constatat în decizia sa că judecătoria a fost văzută ca executant al propriei decizii, ori această concluzie este una subiectivă și emotivă și nu este întemeiată pe niciun text de lege.

Reclamanta în cadrul Adunării Generale a Judecătorilor din 27 septembrie 2019 nu a executat propria decizie, ci a executat și a respectat prevederile legale care reglementează modul de petrecere a Adunării Generale a Judecătorilor. Hotărârea Curții de Apel Chișinău la 20 septembrie 2019 a fost executată prin emiterea în procedura de executare silită a actului administrativ individual de convocare a Adunării Generale a Judecătorilor. Din acest moment hotărârea Curții

de Apel Chișinău la 20 septembrie 2019 și-a consumat orice efect, ulterior fiind aplicabile în mod direct dispozițiile legii privind procedura de desfășurare a Adunării Generale a Judecătorilor. Angela Bostan a insistat asupra faptului că aducerea la cunoștința publicului prin citirea soluției emise de Curtea de Apel Chișinău la 20 septembrie 2019, în sensul prevederilor legale privind executarea hotărârilor judecătorești emise în procedura contenciosului administrativ, nu echivalează și nu semnifică punerea lor în executare.

Angela Bostan prin prezenta acțiune în obligare solicită revendicarea încălcării dreptului în calitate sa de judecător de a candida și a fi membru al Consiliului Superior al Magistraturii și urmărește anularea unui act administrativ individual prin care s-a respins solicitarea reclamantei în procedura administrativă și obligarea autorității publice să emită actul administrativ individual solicitat.

La 16 ianuarie 2023 Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de contestare înaintate de Angela Bostan.

În referință, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a invocat că decizia Comisiei nr. 6 din 09 decembrie 2022 este legală și nu încalcă drepturile și interesele legale ale reclamantei.

Activitatea Comisiei este reglementată de Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022.

Comisia de evaluare a susținut că decizia nr. 6 din 9 decembrie 2022 privind candidatura Angelei Bostan, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii a fost emisă în urma evaluării realizate cu respectarea în întregime a Legii nr. 26 din 10 martie 2022. Comisia a executat cu diligență și bună-credință toate obligațiile în sarcina sa, în particular, atunci când a constatat anumite neclarități, oferindu-i reclamantei posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare, acordându-i un termen suficient. Comisia a acceptat justificările prezentate de reclamantă în cererea de repunere în termen din 27 octombrie 2022, examinând și actele prezentate cu întârziere.

În faza inițială este în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale și cu respectarea obligațiilor legale. Însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare. Prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept, nu o obligație, a candidatului, însă neexercitarea acestui drept riscă să inducă Comisia la concluzia că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate. Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că nu încalcă dar și protejează efectiv drepturile candidatului

Angela Bostan a refuzat să accepte inversarea sarcinii probațiunii în procesul de *pre-vetting*, însă pretinde că Comisia urma să înlăture aceste dubii și să combată existența relațiilor strânse familiale și de afecțiune între Alexandru Bostan,

Paraschiva Bostan, Raisa Codrean și reclamantă, să solicite de la vânzătorul Doina Jechiu informația necesară referitoare la această tranzacție pentru a realiza dacă această achiziție a fost parte a activității patrimoniale personale a Paraschivei Bostan sau a avut vreo tangență directă sau indirectă cu reclamanta.

Comisia de evaluare a menționat că procesul de evaluare a integrității, dar și decizia contestată, nu afectează statutul profesional al candidatului, or a respectat cu strictețe obiectul mandatului său, fiind explicită în dispozitivul deciziei că Angela Bostan, candidata nu corespunde criteriilor de integritate întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

Întinderea domeniului de aplicare a mandatului Comisiei este, la fel, expres stabilit de lege și anume verificarea integrității etice și a integrității financiare a candidaților, raportată la criteriile de integritate etică și financiară. Însăși legea stabilește când, în ce situație, candidatul pică testul de integritate. Astfel, se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

Respectiv, legea impune un test riguros, cu două elemente, constatarea Comisiei privind existența dubiilor serioase privind corespunderea candidatului cu criteriile de integritate etică, financiară și posibilitatea candidatului de a desființa aceste dubii.

Efectul juridic al deciziilor Comisiei este expres și exhaustiv stabilit de lege astfel, decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs. Respectiv, niciun alt efect juridic, pretins de candidatul care nu a trecut testul de integritate, nu are suport legal.

În speță, nimic nu o împiedică pe reclamantă să continue cariera profesională și exercitarea atribuțiilor funcției de judecător, deoarece rezultatul evaluării integrității candidaților la funcțiile de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor și organele specializate ale acestora nu va avea nici un efect asupra carierei acestora în calitate de judecători sau procurori. Evaluarea propusă prin intermediul prezentului proiect se face doar în raport cu funcția pentru care se candidează și nu are drept scop evaluarea aptitudinilor profesionale ale candidaților. Pe cale de consecință, mecanismul propus prin proiectul dat nu afectează garanția de independență constituțională a judecătorilor și procurorilor, nepericlitând în continuare exercitarea atribuțiilor candidaților judecători și procurori.

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a menționat că în urma evaluării integrității etice și financiare a candidatului, în baza datelor și informațiilor primite de la candidat și terți, Comisia constată dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile legale de integritate.

Prin urmare, soluția oferită prin decizia de constatare a promovării sau nepromovării evaluării, reprezintă o apreciere, după intima sa convingere, a

faptului dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile de integritate financiară și etică. Comisia nu constată existența sau lipsa conformității candidatului cu criteriile de integritate, ci doar existența sau lipsa dubiilor serioase privind conformitatea. Or, anumite circumstanțe factice ar putea fi suficiente pentru a constata că există dubii serioase privind conformitatea, dar în același timp ar putea fi insuficiente pentru a constata lipsa de conformitate.

Astfel, Comisia de evaluare nu se erijează în postura de instanță de judecată sau alt organ similar, iar acțiunile ei nu sunt o verificare judiciară sau de alt gen menită să constate cu certitudine un anumit fapt.

Decizia reprezintă o constatare a existenței unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantei cu criteriile de integritate etică și financiară. Decizia nu reprezintă însă, și nu pretinde să reprezinte, o constatare a lipsei de conformitate cu aceste criterii.

Mai mult, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a insistat asupra faptului că decizia nu poate fi obiect al controlului judiciar, deoarece concluzia Comisiei ține de oportunitatea deciziei.

În speță, Comisia a acționat în conformitate cu rigorile descrise mai sus, apreciind în baza criteriilor de conformitate stabilite de Legea nr. 26 din 10 martie 2022, raportate la circumstanțele de fapt rezultate din datele și informațiile acumulate, dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea reclamantei cu criteriile de integritate etică și financiară.

Decizia în acest sens reprezintă realizarea acestei puteri discreționare, care nu poate fi supusă unui control judiciar. Instanța de judecată este ținută să exercite controlul de legalitate a deciziei, nefiind în drept să execute controlul de oportunitate. În particular, instanța ar fi îndrituită să admită acțiunea reclamantei și să dispună reluarea evaluării doar în situația în care constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Comisia de evaluare a susținut că la caz lipsesc circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către Angela Bostan, deoarece obiecțiile acesteia sunt neîntemeiate.

Angela Bostan acuză Comisia de evaluare că este lipsită de bună-credință și de legitimitate, că nu a executat pretinsa obligație de a evalua pozitiv reclamanta, a încălcat pretinsa obligație de a dobândi informații care să combată anumite fapte, a exercitat cu rea-credință și în mod arbitrar atribuțiile sale. Astfel, reclamanta pretinde că din data preluării guvernării în țară, puterea executivă controlată de partidul pro-prezidențial și-a subordonat toate procesele în justiție, inclusiv prin aservirea componentei Consiliului Superior al Magistraturii, că scopul Consiliului Superior al Magistraturii ghidat de puterea executivă și politic a fost de a tergiversa demararea Adunării Generale a Judecătorilor care este organul suprem de autoadministrare judecătorească până când guvernarea nu va pregăti terenul necesar pentru așa numita „evaluare extraordinară” a candidaților la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii din partea judecătorilor, astfel încât puterea executivă să obțină filtrul necesar pentru ca să poată să promoveze în

Consiliul Superior al Magistraturii doar acei magistrați care sunt loiali puterii politice, de la data aprobării componentei Comisiei de evaluare a devenit clar că se dorește promovarea în Consiliul Superior al Magistraturii a unor magistrați loiali puterii, dar nu a magistraților onești.

Comisia de evaluare a relatat că în lipsa unor probe care ar susține alegațiile de mai sus, Angela Bostan operează la sofisme, apelând la premise false sau necesare a fi demonstrate. Mai mult, în tentativa de a induce în eroare reclamanta face uz și de argumentul majorității, o altă eroare logică.

Comisia a afirmat că Angela Bostan a încălcat obligația de probațiune, ori fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. La caz, niciuna dintre afirmațiile reclamantei nu sunt susținute prin probe pertinente și admisibile, iar în lipsa probelor aceasta apelează la tehnici inadmisibile în procesul probațiunii, cum sunt sofismele, critica legii aplicabile, dar și tentativa de inducere a instanței în a examina oportunitatea deciziei.

Materialele dosarului confirmă cu certitudine că Comisia a acționat independent, cu diligență și bună-credință, respectând întocmai procedura de evaluare, regulile privind sarcina probațiunii, obiectul și limitele legale ale mandatului său și în conformitate cu marja legală de discreție. Însăși modul de constituire și activitate a Comisiei asigură independența acesteia, or, independența Comisiei a fost un scop urmărit de autorii Legii nr. 26 din 10 martie 2022.

Rigorilor Legii nr. 26 din 10 martie 2022 și în contextul strict al evaluării extraordinare, Comisia este independentă funcțional și autonomă decizional. Legea națională stabilește expres că aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2), (5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv. Astfel, Comisia nu este obligată să emită o decizie favorabilă de promovare a candidatului, ori are o anumită marjă de discreție, pe care a respectat-o corespunzător.

La caz, reclamanta contrar prevederilor art. 16 din Codul administrativ, cere mai întâi limitarea marjei de discreție a Comisiei, iar apoi declinarea în întregime a marjei de discreție.

În opinia Comisiei de evaluare aceste pretenții nu se întemeiază însă pe un text de lege, ci doar rezultă din interpretări arbitrare și tentativă de a impune instanței exercitarea controlului de oportunitate a deciziei, ambele aceste tertipuri fiind inadmisibile.

Comisia apreciază materialele acumulate, cu concursul candidatului și terțelor persoane după intima sa convingere. Alegația reclamantei precum că promovarea evaluării constituie un act administrativ individual obligatoriu, dar nu discreționar, este contrară scopului Legii nr. 26 din 10 martie 2022, așa cum el a fost definit chiar de lege.

Astfel, este de competența Comisiei să aprecieze dacă anumite circumstanțe sunt sau nu suficiente pentru a constata existența sau lipsa dubiilor serioase privind conformitatea. Asta deoarece anume această chestiune se referă la oportunitatea deciziei, care nu poate face obiectul controlului judiciar.

Respectiv, sunt străine controlului judecătoresc și următoarele aspectele invocate de reclamantă și anume că afirmațiile din decizia nr. 6 din 09 decembrie 2022 precum că:

- declarația pe propria răspundere a Raisei Codrean nu este însoțită de documente justificative nu este suficientă pentru a întemeia eventuale dubii serioase, deoarece Comisia nu ține cont de perioada când aceste mijloace au fost oferite și conduita obișnuită a unor persoane fizice neantrenate în activități și funcții publice și care nu au nici un motiv serios de a păstra ani în șir documente de virament a banilor;

- Comisia de evaluare a neglijat realitatea legăturilor puternice de rudenie, afecțiune și susținere reciprocă din această mică comunitate familială. Precum și afirmația că Comisia de evaluare a neglijat informațiile oferite de către reclamantă în vederea elucidării acestor aspecte care, doar la prima vedere, par a fi neconcordante;

- în timp ce idealul de integritate este ușor de statuat în termeni generali, așa cum a făcut-o Comisia de evaluare în decizia sa, totuși este mult mai dificil să se intre în detalii;

- detaliile conduitei reclamantei în calitate de magistrat și în calitate de participant la Adunarea Generală a Judecătorilor din 27 septembrie 2019 nu denotă nici o abatere de la corectitudinea, justețea, onestitatea și moralitatea judiciară. Prin urmare, reclamanta nu a încălcat principiul integrității;

- Comisia de evaluare s-a expus în decizia contestată de o manieră din care ar rezulta faptul că desfășurarea Adunării Generale a Judecătorilor ar fi fost o ilegalitate;

- Comisia de evaluare s-a expus în decizia contestată de o manieră din care ar rezulta faptul că hotărârea Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2019 ar fi fost ilegală;

- Comisia de evaluare într-un mod superficial și ilegal a constatat în decizia sa că judecătoria a fost văzută ca executant al propriei decizii.

În opinia Comisiei de evaluare afirmațiile de mai sus ale Angelei Bostan de fapt sunt niște aprecieri subiective vis-a-vis de constatările Comisiei, care denotă dezacordul cu fondul deciziei. În niciun caz aceste afirmații nu induc la concluzia că Comisia ar fi acționat într-un mod arbitrar sau cu rea-credință, iar decizia ar fi ilegală și deci pasibilă anulării.

Contrar pretenției reclamantei, instanța de judecată nu trebuie să răspundă la întrebarea dacă Angela Bostan întrunește condițiile conform art. 8 alin. (2) și (4) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, adică are dreptul la emiterea deciziei de promovare și dacă Comisia de evaluare este obligată să emită o asemenea decizie, deoarece Comisia nu trebuie să constate dacă un candidat întrunește aceste condiții.

Comisia este ținută să constate dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile legale de integritate și nu existența sau lipsa unei atare conformități. Nu trebuie să constate în decizie că reclamanta nu ar fi

declarat averea sa conform legislației în vigoare sau că averea dobândită de către aceasta în ultimii 15 ani nu ar corespunde veniturilor pe care ea le-a declarat.

Decizia de promovare sau nepromovare a unui candidat constituie o apreciere a Comisiei, cu exercitarea marjei legale de discreție, în dependență de faptul dacă constată existența sau lipsa unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, care nu au fost înlăturate de către candidat.

În temeiul circumstanțelor de fapt și de drept menționate mai sus, precum și în conformitate cu art. 14 alin. (8) lit. a) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a solicitat respingerea cererii de contestare înaintate de către Angela Bostan.

În ședința de judecată, avocatul Petru Balan, reprezentantul reclamantei Angela Bostan, a susținut cererea de contestare împotriva deciziei nr. 6 din 9 decembrie 2022 cu privire la candidatura Angelei Bostan, solicitând admiterea acesteia, pe motivele de fapt și de drept invocate în cerere.

Suplimentar a menționat ca temei de ordin procedural faptul că instanței de judecată nu s-a prezentat dosarul administrativ în corespundere cu Codul administrativ, la fel lipsește traducerea documentelor din limba română în limba engleză, ori trei membri ai comisiei nu cunosc limba română, deci nu este clar dacă aceștia au înțeles argumentele candidatei.

În ședința de judecată, reprezentanții Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocații Roger Gladei și Valeriu Cernei au susținut argumentele invocate în referința, solicitând respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

Aprecierea instanței.

Audiind părțile, și reprezentanții lor, examinând actele dosarului administrativ și cel judiciar, completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție constată că acțiunea este admisibilă și întemeiată, din următoarele motive.

Termenul de examinare a acțiunii

Conform art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, prin derogare de la prevederile art. 195 din Codul administrativ nr. 116/2018, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se examinează în decurs de 10 zile.

Materialele dosarului atestă că cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare a fost depusă de către Angela Bostan la data de 09 ianuarie 2023.

Potrivit Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare depusă de Angela Bostan a fost repartizată judecătorului raportor Ala Cobăneanu, care face parte din completul de judecată special constituit din magistrații: Vladimir Timofti, Svetlana Filincova și Ala Cobăneanu (f. d. 1, vol. I).

Prin încheierea din data de 10 ianuarie 2023 completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a primit spre examinare cererea Angelei Bostan și a stabilit ședința de judecată pentru data de 23 ianuarie 2023, ora 10.00 (f. d. 226-228, vol. I).

În ședința de judecată din 23 ianuarie 2023 Angela Bostan, reprezentată de avocatul Petru Balan, a înaintat mai multe cereri, care au fost respinse de către completul de judecată special, și anume, cerere privind declinarea competenței completul de judecată special în favoarea completul de judecatori specializat în materia contenciosului administrativ, cerere privind atragerea în calitate de terț a Ministerului Justiției, cerere privind obligarea Comisiei independente de evaluare să prezinte lista persoanelor care fac parte din secretariatul Comisiei.

Tot la ședința din data de 23 ianuarie 2023 avocatul Petru Balan a înaintat demers, prin care a solicitat obligarea Comisiei independente de evaluare să prezinte dosarul administrativ, în corespundere cu art. 82 și 221 din Codul administrativ, numerotat, cu copiile certificate și borderou.

Prin încheierea protocolară din 23 ianuarie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis demersul reprezentantului reclamantei Angela Bostan, avocatul Petru Balan și a acordat termen reprezentantului Comisiei independente de până la 30 ianuarie 2023, pentru a prezenta dosarul candidatului certificat și oformat în corespundere cu prevederile legale, s-a anunțat întrerupere a ședinței de judecată până la data de 30 ianuarie 2023, ora 10:30 (f. d. 117, vol. II).

În ședința de judecată din 30 ianuarie 2023 Angela Bostan, reprezentată de avocatul Petru Balan, a înaintat cerere, prin care a solicitat obligarea avocaților comisiei de evaluare să prezinte instanței de judecată informația privind autorizarea lor de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal în calitate de operatori ai datelor cu caracter personal.

Prin încheierea protocolară din 30 ianuarie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a respins cererea avocatului Petru Balan privind obligarea prezentării informației privind autorizarea de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal a avocaților comisie de evaluare în calitate de operatori ai datelor cu caracter personal (f. d. 119, vol. II).

Tot, la 30 ianuarie 2023 avocatul Petru Balan a înaintat demers, prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Prin încheierea din 30 ianuarie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis în parte demersul depus de către Angela Bostan, reprezentată de avocatul Petru Balan cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, s-a ridicat excepția de neconstituționalitate a sintagmei „dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat” din art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (f. d. 121-122, vol. II).

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din data de 30 ianuarie 2023 ședința de judecată s-a întrerupt fără termen până la examinarea de către Curtea Constituțională a sesizării privind excepția de neconstituționalitate (f. d. 120, vol. II).

La 22 februarie 2023 Curtea Constituțională a expediat în adresa Curții Supreme de Justiție copia hotărârii nr. 5 din data de 14 februarie 2023 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 (f. d. 130, vol. II).

În legătură cu examinarea de către Curtea Constituțională a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea Supremă de Justiție a stabilit ședința de judecată pentru data de 09 martie 2023, ora 10:00, cu citarea participanților la proces (f. d. 143, vol. II).

La 02 martie 2023 cauza de contencios administrativ a fost redistribuită prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor din motivul că judecătorul raportor a demisionat.

Astfel, potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului cererea de contestare depusă de Angela Bostan, reprezentată de avocatul Petru Balan împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului a fost repartizată judecătorului raportor Tamara Chișca-Doneva, care face parte din completul specializat în componența magistraților: Vladimir Timofti, Dumitru Mardari și Tamara Chișca-Doneva (f. d. 155, vol. II).

La 02 martie 2023 judecătorul raportor Tamara Chișca-Doneva a declarat abținere de la judecarea cererii de contestare depusă de Angela Bostan, reprezentată de avocatul Petru Balan împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului (f. d. 160-163, vol. II).

Prin încheierea din data de 07 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis declarația de abținere de la judecată a judecătorului Tamara Chișca-Doneva (f. d. 169-172, vol. II).

Potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului cererea de contestare depusă de Angela Bostan, reprezentată de avocatul Petru Balan împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului, a fost repartizată la data de 09 martie 2023 judecătorului raportor Ion Guzun, care este membru supleant în completul special (f. d. 173, vol. II).

Din procesul-verbal al ședinței de judecată din 09 martie 2023 rezultă că reclamanta Angela Bostan și avocatul acesteia Petru Balan nu s-au prezentat, însă prin intermediul poștei electronice au informat instanța de judecată că reclamanta Angela Bostan este în deplasare de serviciu peste hotarele țării până la data de 16 martie 2023, iar avocatul Petru Balan este plecat din țară și au solicitat amânarea

ședinței de judecată după data de 16 martie 2023, din motiv că nu au posibilitatea de a se prezenta în fața instanței.

Prin încheierea protocolară din 09 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis cererea avocatului Petru Balan cu privire la amânarea ședinței de judecată și s-a amânat ședința de judecată pentru data de 22 martie 2023, ora 10:00 (f. d. 176-179, vol. II)

Potrivit încheierii Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 22 martie 2023, în legătură cu demisia judecătorului Dumitru Mardari, s-a schimbat componența completului de judecată special pentru examinarea contestației depusă de Angela Bostan împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului, după cum urmează: Vladimir Timofti, Mariana Pitic și Ion Guzun (f. d. 197-198, vol. II).

Judecătorul Mariana Pitic a declarat abținere de la judecarea cererii de contestare depusă de Angela Bostan împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului (f. d. 186-187, vol. II).

Prin încheierea din data de 22 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a respins declarația de abținere de la judecată a judecătorului Mariana Pitic (f. d. 191-193, vol. II).

În ședința de judecată din 22 martie 2023 Angela Bostan, reprezentată de avocatul Petru Balan, a înaintat demers, prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Prin încheierea din 22 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis în parte demersul depus de către Angela Bostan, reprezentată de avocatul Petru Balan, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate (f. d. 240-242, vol. II).

Prin încheierea protocolară din data de 22 martie 2013 a Curții Supreme de Justiție s-a acceptat cererea de amânare a ședinței de judecată înaintată de către reprezentantul reclamantei și s-a anunțat întrerupere până la examinarea de către Curtea Constituțională a sesizării privind excepția de neconstituționalitate (f. d. 196, vol. II).

Curtea Constituțională prin decizia din 06 aprilie 2023 a declarat inadmisibile sesizările cu privire excepțiile de neconstituționalitate prevederilor Legii nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (f. d. 1-26, vol. II).

În legătură cu examinarea de către Curtea Constituțională a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea Supremă de Justiție a stabilit ședința de judecată pentru data de 12 aprilie 2023, ora 10:00, cu citarea participanților la proces. (f. d. 249, vol. II).

La 10 aprilie 2023 Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a înaintat propunere de recuzare judecătorului Mariana Pitic (f. d. 251, vol. II).

Prin dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 66 din 10 aprilie 2022, în contextul intervenirii unei reacții prompte a autorităților statului la problema asigurării funcționalității Curții Supreme de Justiție, prin ajustarea cadrului normativ și consacrarea în cuprinsul acestuia a unor mecanisme care ar permite soluționarea dificultăților legate de completarea provizorie a locurilor vacante de judecător la instanța judecătorească supremă, precum și luându-se act de acțiunile subsecvente ale Consiliului Superior al Magistraturii, care, urmare a intervențiilor legislative recent operate prin intermediul Legii nr. 65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, în cadrul ședinței Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din 10 aprilie 2023 a examinat subiectul anunțării concursului pentru suplinirea, prin transfer temporar, a funcțiilor vacante de judecător la Curtea Supremă de Justiție, se revizuiesc măsurile specifice în domeniul justiției stabilite prin Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64/2023, stabilindu-se că subpunctul 1.2 de la pct. 1 al dispoziției menționate se abrogă.

Prin dispoziția nr. 69 din 04 mai 2023 a Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție „Cu privire la modificarea dispoziției nr. 29 din 29 martie 2022” a fost desemnat în calitate de membrul supleant în completul de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, judecătorul Ion Malanciuc.

Cererea de recuzare înaintată judecătorului Mariana Pitic a fost repartizată în mod automat-electronic, prin intermediul PIGD, la 15 mai 2023 și a fost examinată în ședința de judecată din 23 mai 2023, fiind amânată deliberarea și pronunțarea pe marginea cererii de recuzare pentru data de 25 mai 2023.

Prin încheierea din 25 mai 2023 a completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă cererea de recuzare înaintată judecătorului Mariana Pitic, de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (f. d. 33-37, vol. III).

Participanții la proces au fost convocați pentru următoarea ședință de judecată stabilită pentru 19 iunie 2023, ora 10.00, pentru examinarea cauzei.

În această ordine de idei, având în vedere cele enunțate supra, completul de judecată special notează că depășirea termenului de examinare a contestație în 10 zile, a fost influențat inclusiv de complexitatea cauzei, comportamentul părților la proces, care include pe cel al autorității pârâte, dificultatea dezbaterilor, demisiile în masă a judecătorilor Curții Supreme de Justiție și imposibilitatea formării completului special pentru judecarea cererilor de contestare.

Mai mult, durata de aflare pe rol a cauzei a fost condiționată inclusiv de asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, fapt ce nu poate fi privit drept tergiversare a examinării cauzei, deoarece judecarea cererii de contestare a avut ca scop respectarea dreptului garantat al părților la un proces echitabil, consfințit în articolul 38 din Codul administrativ și articolul 6 § 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

În cadrul ședinței de judecată din data de 19 iunie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, cercetate probele, ascultate pledoariile și conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, a fost anunțată emiterea și plasarea deciziei pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Aplicabilitatea Codului administrativ.

Completul de judecată special menționează că, în cadrul dezbaterilor judiciare, reprezentanții Comisiei au invocat neaplicarea cărților I și II din Codul administrativ la examinarea cauzelor pendinte pe rolul Curții Supreme de Justiție, argument care nu poate fi reținut din următoarele considerentele.

Completul de judecată special reține că aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 1 decembrie 2022, § 24, DCC nr.2 din 18 ianuarie 2022, §19).

În primul rând, este necesar de a se explica de ce este aplicabil Codul administrativ procedurii de evaluare, dar și procedurii de contencios administrativ.

Din punct de vedere al conținutului normativ, Legea nr. 26/2022 cuprinde atât norme de drept public material, cât și norme de procedură administrativă și procedură a contenciosului administrativ.

În special, dispozițiile legale care reglementează definiția și condițiile de evaluare a integrității etice/financiare după natura lor constituie norme de drept administrativ material, care formează baza legală conform art. 21 alin. (1) din Codul administrativ pentru emiterea actului administrativ individual de către Comisie. Astfel, dispozițiile art. 8 alin. (1)-(4) din Legea nr. 26/2022 sunt norme de drept administrativ material.

Inițierea procedurii de evaluare este, conform art. 9 alin. (2) și art. 69 alin. (1) din Codul administrativ, o inițiere a procedurii administrative la cererea candidatului pentru una din funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022. Inițierea procedurii de contencios administrativ este condiționată, în conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept prin activitatea administrativă.

Astfel, Completul de judecată special relevă că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Actul administrativ individual este rezultatul final al procedurii administrative.

Prin decizia Comisiei privind promovarea/nepromovarea evaluării de către candidat are loc finalizarea procedurii administrative conform art. 78 din Codul administrativ.

Mai mult decât atât, în nota informativă la Legea nr. 26/2022, autorii au indicat că „drept urmare a desfășurării activității sale, Comisia de evaluare va emite o decizie. Reieșind din faptul că decizia respectivă reprezintă un act administrativ, contestarea acesteia se va face conform prevederilor Codului administrativ nr. 116/2018 cu derogările exprese stabilite în prezentul proiect.”

Astfel, însăși legiuitorul a calificat decizia Comisiei de evaluare drept un act administrativ individual în privința căruia poate fi exercitată acțiunea în contencios administrativ.

Prin urmare, normele Codului administrativ privind procedura administrativă și instituția actului administrativ individual sunt aplicabile procedurii de evaluare, cu excepțiile prevăzute de Legea nr. 26/2022.

Completul de judecată special subliniază că, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale, dacă nu contravin principiilor Codului administrativ.

Normele speciale din Legea nr. 26/2022 nu exclude aplicarea cărților I și II, decât în privința unor aspecte, cum ar fi în special, inițierea procedurii administrative, clarificarea stării fapt din oficiu, cvorumul și majoritatea, dreptul la audiere a candidatului, dar și altele. Sintagma „anumite aspecte” din art. 2 alin. (2) din Codul administrativ nu echivalează cu excluderea de la aplicare a Codului administrativ.

Așadar, în condițiile speței, excluderea integrală de la aplicare a cărților I și II este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Potrivit art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

Principiile care guvernează procedura contenciosului administrativ sunt reglementate în cartea I din Codul administrativ, în special art. 21-27 și art. 36-43. Între cartea I și II, și III, care reglementează procedura contenciosului administrativ, există o legătură organică și de substanță, ce nu poate fi negată sau exclusă sub nici o formă.

Controlul judecătoresc este un control de legalitate, care cuprinde în sine verificarea legalității temeiului formeii activității administrative, corectitudinii interpretării noțiunilor juridice vagi, proporționalității egalității de tratament,

imparțialității, securității juridice, motivării, exercitarea dreptului discreționar, dacă autoritatea este împuternicită să acționeze în baza acestui drept, protecția încrederii legitime în activitatea autorității și altele.

Din considerentele menționate supra, completul de judecată special respinge ca nefondat argumentul reprezentanților Comisiei de evaluare, precum că nu este aplicabilă cartea I și II din Codul administrativ. Or, aceasta ar însemna negarea respectării principiilor legalității, cercetării din oficiu, egalității de tratament, securității raporturilor juridice, proporționalității, imparțialității Comisei, bunei-credințe și altele.

Aplicarea normelor procedurii de contencios administrativ este condiționată de aplicarea aceluiași norme care se referă la procedura administrativă, cum ar fi obținerea probelor conform art. 220 alin. (1), 87-93 din Codul administrativ, notificările conform art. 223, 97-114 Codul administrativ, imparțialitatea conform art. 25 din Codul administrativ, recuzarea conform art. 202, 49-50 din Codul administrativ, formele activității administrative conform art. art. 5, 10-15 și 189 din Codul administrativ, conceptul de parte în procedura de contencios administrativ conform art. art. 204 și 7 din Codul administrativ, efectele juridice ale actului administrativ individual, *e.g.* funcția executorie a Deciziei Comisiei în calitate de act administrativ individual conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, valabilitatea, obligativitatea și puterea lucrului decis a Deciziei Comisiei conform art. art. 139 alin. (2)-(4) și 140 din Codul administrativ și altele.

Neaplicarea cărții I și II din Codul administrativ ar echivala cu excluderea deciziei Comisei ca act administrativ individual, iar pe cale de consecință respingerea accesului la un control judecătoresc efectiv.

În această ordine de idei, completul de judecată special subliniază că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, deoarece este: 1) emisă de o autoritate publică; 2) este o decizie, dispoziție sau altă măsură oficială; 3) se referă la domeniul dreptului public; 4) este o reglementare; 5) se referă la un caz individual; 6) produce nemijlocit efecte juridice.

Din punct de vedere funcțional și organizatoric, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor este o „autoritate publică” în sensul art. 7, 10, 203 lit. a) și 204 din Codul administrativ, deoarece este creată prin lege, îndeplinește sarcini de drept public prin intermediul competenței reglementată în art. 8 din Legea nr. 26/2022, în vedere realizării unui interes public.

Completul de judecată special mai subliniază că, procedura administrativă de evaluare are o funcție de clarificare și orientare datorită caracterului procedural al acțiunii oficiale de evaluare a candidaților în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Prin urmare, respectarea principiilor, garanțiilor și regulilor de bază a procedurii administrative constituie o cerință înrădăcinată direct

în conceptul statului de drept stipulat în art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, prin Legea nr. 180 din 07 iunie 2023 s-a consolidat înțelegerea că, Comisia de evaluare este o autoritate publică specifică în felul său, adică nu este persoană juridică de drept public, cu toate că, în art. 7 din Codul administrativ, are o funcție universală, cuprinde și este definit conceptul de autoritate publică atât în sensul interpretat de Parlamentul Republicii Moldova, adică funcțional, organizațional cât și ca persoană juridică de drept public, după caz. Această concluzie rezultă și din pronumele nedeterminat „orice structură organizatorică” al art. 7 din Codul administrativ. Autoritatea publică pe lângă elementul de orice structură organizatorică sau organ, instituit/ă prin lege sau alt act normativ, realizare de interese publice, îl conține și pe cel de regim public, care desemnează sarcinile și competențele, care oferă dreptul de a se impune cu forță juridică față de persoanele cu care intră în raporturi de drept autoritatea publică. O altă interpretare și aplicare ar însemna că activitatea Comisiei și deciziile ei nu sunt obligatorii ca acte administrative individuale, dar reprezintă acte juridice de drept privat. Completul de judecată special subliniază că, și o persoană privată poate fi autoritate publică dacă prin lege îi sunt delegate sarcini al autorităților publice și competențele corespunzătoare pentru realizarea lor. Mai mult, conform art. 72 alin. (6) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017, actul normativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă.

Completul de judecată special subliniază că, sarcinile Comisiei nu reprezintă domenii private de activitate dar publice, de aceea și a fost investită prin Legea nr. 26/2022 cu competențe care îi permite să se impune cu putere juridică în raport cu cei evaluați conform art. 8 din Codul administrativ. Completul de judecată special notează cu titlu de principiu că, nu poate fi confundat, din punct de vedere funcțional și organizațional, conceptul de autoritate publică cu cel de persoană juridică de drept public, în caz contrar s-ar exclude decizia Comisiei din conceptul de act administrativ individual.

Totodată, se reține că nu s-a pătruns în esența art. 2 alin. (2) din Codul administrativ care reglementează condițiile de derogare prin norme legislative de la caracterul uniform al Codului administrativ pentru „anumite aspecte” de activitate administrativă. A reține argumentul că, Comisia nu este autoritate publică înseamnă a nega o realitate juridică că aceasta înfăptuiește activitate administrativă de drept public prin procedura administrativă și că, decizia ei este act administrativ individual supus controlului judecătoresc în procedura contenciosului administrativ. Astfel, conceptul de autoritate publică nu se reduce la conceptul de persoană juridică de drept publice, dar are o semnificație funcțională proprie în sensul art. 7 și art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, și în sensul Legii nr. 26/2022.

Decizia Comisiei se relaționează cu însușirea de „*orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială*” ca element definitoriu al actului administrativ individual conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Din această optică se delimitează

că, Comisia nu desfășoară activitate legislativă sau judecătorească, dar activitate de executare a legii.

Decizia Comisiei se încadrează în conceptul de „*domeniul dreptului public*” conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Conform art. 5 din Codul administrativ actul administrativ individual este una din formele activității administrative prin care se aplică legea. Prin Decizia Comisiei a fost aplicată Legea nr. 26/2022, care reglementează temeiul deciziei, iar această reglementare normativă este, după natura juridică a ei, una de drept public material. Astfel, prin această însușire decizia Comisei este exceptată de la acțiunea privată, penală, contravențională și de contencios constituțional la care participă autoritățile publice conform art. 2 alin. (3) lit. a) – c) din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ este o „*reglementare*” prin care pârâta își realizează unilateral competența materială potrivit art. 6 din Legea nr.26/2022. Curtea subliniază că prin acest element al actului administrativ individual are loc delimitarea acestuia de alte forme ale activității administrative, cum ar fi acul real și contractul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ se referă la „*un caz individual*”, care constă în situația concretă de evaluare a reclamantului. Funcția acestei însușiri a actului administrativ individual rezidă în delimitarea acestuia în raport cu actul administrativ normativ, care este o reglementare abstractă conform art. 12 din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ întrunește criteriul „*cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice*”, adică de a naște, modifica sau stinge raporturi juridice de drept public. Completul de judecată special reține că, Decizia Comisiei produce nemijlocit efecte juridice în sfera juridică a reclamantului, în calitatea sa de judecător care a candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Funcția acestui criteriu constă în diferențierea actului administrativ individual de o simplă operațiune administrativă realizată în interior procedurii administrative de evaluare a integrității financiare și etice a candidatului.

Completul de judecată special conchide că, Decizia Comisiei este un act administrativ individual prin care se finalizează procedura administrativă. Conceptul de procedură administrativă definit în art. 6 din Codul administrativ și cel de autoritate publică definit în art. 7 din Codul administrativ are o funcție universală, aplicabil pentru orice domeniu/subdomeniu al dreptului public. Pentru aceste motive, Comisia avea și are obligația să aplice normele Codului administrativ, și normele de procedură din Legea nr. 26/2022 în partea ce se referă la aspectele derogatorii de la caracterul uniform al Codului.

Prin urmare, este inacceptabil argumentul reprezentanților pârâtei că procedura de evaluare nu ar fi o procedură administrativă guvernată de regulile Codului administrativ, cum ar fi principiul legalității (art. 21), principiul cercetării din oficiu (art. 22), principiul egalității de tratament (art. 23), principiul bunei-credințe (art. 24), principiul imparțialității (art. 25), principiul limbii de procedură și rezonabilității (art. 26, art. 27), principiul eficienței (art. 28),

principiul proporționalității (art. 29), securității juridice (art. 30), principiul motivării actelor administrative și operațiunilor administrative (art. 31), principiul comprehensibilității (art. 32), cel al protecției încrederii legitime și altele.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată specială relevă că, în cadrul ședinței de judecată reprezentanții pârâtei au invocat cauzele Țurcan vs Comisia de evaluare și Clevadî vs Comisia de evaluare, unde instanța a stabilit cu puterea lucrului judecat că, cauzelor intentate împotriva Comisiei de evaluare nu sunt aplicabile prevederile cărților I și II din Codul administrativ.

Așadar, urmare a celor constatate, completul de judecată specială menționează că dosarele la care fac referire reprezentanții Comisiei de evaluare, intentate la cererea lui Anatolie Țurcanu (nr. 3-5/23) și Nataliei Clevadî (nr. 3-13/23) nu formează o jurisprudență unitară. Or, rolul jurisprudenței este de a interpreta și aplica la cazuri concrete legea. Respectiv, nu orice hotărâre care diferă de o altă hotărâre constituie o divergență de jurisprudență.

Principiul *res judicata* în sine nu impune instanțelor judecătorești naționale să urmeze precedentele în cazuri similare, realizarea coerenței dreptului necesită timp iar perioadele de conflict în jurisprudență pot fi, prin urmare, tolerate fără a submina securitatea juridică.

În principiu, jurisprudența trebuie să fie stabilă, dar totuși acest caracter nu trebuie să împiedice evoluția dreptului. Tocmai de aceea, Curtea de la Strasbourg arată că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel că schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice (CtEDO, Unedic c. Franței, 2008, §74; Legrand c. Franței, 2011), dar trebuie întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis schimbarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (CtEDO, Atanasovski c. Macedoniei, 2010, §38).

În aceste circumstanțe, completul de judecată specială respinge argumentul expus de Comisie precum că la emiterea soluției pe caz instanța de judecată urmează să își fundamenteze opinia și să emită soluția bazându-se pe considerentele și exemplele de practică judiciară enunțate.

În concluzie, completul de judecată specială statuează că un judecător, potrivit regulilor de organizare judecătorească, nu este, în general, legat de hotărârea pronunțată de un alt judecător și nici chiar de propriile sale hotărâri anterioare, deoarece dânsul se pronunță pe cazul particular care se prezintă în fața sa.

Admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ activitatea administrativă de drept public al autorităților publice cuprinde actul administrativ individual ca formă principală de acțiune administrativă a autorităților.

Completul de judecată special a motivat la capitolul aplicabilității Codului administrativ de ce decizia Comisiei este act administrativ individual. Astfel, la compartimentul admisibilității acțiunii se va sublinia că, decizia Comisiei este un act administrativ individual defavorabil.

Conform art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, actele administrative individuale pot fi acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Conform art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Completul de judecată special notează că, prin acțiunea înaintată, reclamantul Angela Bostan revendică încălcarea unui drept prin activitatea administrativă, conform art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, și anume că prin decizia nr. 6 din 09 decembrie 2022, Comisia de evaluare i-a încălcat dreptul de a fi ales în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii (art. 14 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544/1995), dreptul la autoadministrare judecătorească (art. 23¹ din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514/1995).

Prin derogare de la prevederile art. 209 din Codul administrativ prin art. 14 alin. (1) și (2) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, s-a reglementat un termen special de înaintare a acțiunii în contencios administrativ. Astfel, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție și confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova.

În acest context, se reține că decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 6 din 09 decembrie 2022 a fost notificată reclamantei Angela Bostan în mod electronic la 04 ianuarie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f. d. 66, vol. I).

Completul de judecată special conchide că cererea de contestare depusă de Angela Bostan este admisibilă, întrucât reclamanta s-a conformat prevederilor legale ale art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, fiind depusă la 09 ianuarie 2023, în interiorul termenului prevăzut de lege, la Curtea Supreme de Justiție.

Din punct de vedere a felului acțiunii în contencios administrativ, Completul de judecată special apreciază acțiunea înaintată drept o acțiune în obligare specifică în felul său. Prin acțiunea în obligare obișnuită, reclamantul conform art. 206 alin. (1) lit. b) și 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ urmărește anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării sale referitor la obținerea unui avantaj juridic de orice fel și obligarea autorității publice să emită actul administrativ individual respins. Pe când specificul acțiunii înaintate este caracterizat prin anularea deciziei Comisiei referitor la nepromovarea evaluării și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

Completul de judecată special în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (3) din Codul administrativ nu este legat de textul cererilor formulate de participanții la proces, astfel, argumentul de oportunitate expus în referință de către pârât va fi apreciat la capitolul admisibilității. Controlul judecătoresc efectiv implică o verificare deplină a problemelor de fapt și de drept, însă totuși exclude verificarea oportunității conform art. 225 alin. (1) din Codul administrativ și limitează controlul în privința actului administrativ individual discreționar, când lege prevede astfel de teme pentru emitere. Oportunitatea este o chestiune de admisibilitate dar nu de fond a acțiunii în contencios administrativ. Argumentul pârâtului în referință depusă precum că acțiunea trebuie respinsă pe motiv de oportunitate este lipsit de temeinicie, deoarece reclamantul n-a motivat acțiunea pe oportunitate dar pe aspecte de legalitate.

Din referință și argumentele de oportunitate relevate de pârât în conținutul ei se neagă însăși dreptul la înaintarea acțiunii în contencios administrativ potrivit art. 39 și 189 alin. (1) din Codul administrativ. Astfel, nici Codul administrativ, dar nici art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 nu exclud dreptul la acțiune a candidatului. Acceptarea soluției propuse de pârât este lipsită de teme legal și contrară statului de drept. Completul de judecată special notează că, prevederile art. 225 alin. (1) din Codul administrativ sunt clare și nu pot fi confundate, reglementând într-o unitate funcțională cu prevederile art. 36, 39, 189, 190 și 207 Codul administrativ doar aspecte referitor la excluderea sau limitarea controlului judecătoresc.

Completul de judecată special apreciază decizia Comisiei emisă în temeiul art. 8 din Legea nr. 26/2022 din categoria actelor administrative obligatorii, adică care nu se emit în baza dreptului discreționar. Comisia este obligată să emită decizia indiferent dacă este favorabilă sau defavorabilă. În cazul deciziilor discreționare, autoritatea publică are dreptul în general să nu acționeze, iar în cazul în care decide de a acționa în dreptul administrativ, atunci are posibilitatea de selecție a consecințelor juridice, cu excepția situației de reducere a discreției la zero conform art. 137 alin. (2) din Codul administrativ.

Referitor la fondul cauzei completul de judecată special reține următoarea stare de fapt și de drept.

Conform art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în

mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanța independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În sensul art. 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Potrivit art. 20 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Reieșind din art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

În conformitate cu art. 114 din Constituția Republicii Moldova, justiția se desfășoară în numele legii numai de instanțele judecătorești, acestea urmează să dispună de plenitudinea prerogativelor procesuale pentru soluționarea justă a cauzei, fără a exista limitări nejustificate în acțiunile ce urmează a fi întreprinse, astfel încât la realizarea scopului final hotărârea judecătorească să nu devină una iluzorie.

Protecția juridică efectivă împotriva acțiunii administrative a autorităților publice implică un control judecătoresc de legalitate deplin, care cuprinde atât chestiunile de fapt, cât și cele de drept, așa cum este reglementat în art. 194 alin. (1), 219, 22, 36 și 21 din Codul administrativ.

Densitatea controlului judecătoresc înseamnă precizarea conținutului controlului judecătoresc asupra deciziilor Comisiei, care se referă nu numai la profunzimea, ci și la sfera de aplicare a controlului. Acest lucru se referă atât aplicării legii, cât și stabilirii faptelor relevante pentru o hotărâre judecătorească legală și întemeiată.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova. În acest sens, art. 194 alin. (1) din Codul administrativ în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Controlul instanței de judecată asupra activității administrative de drept public necesită o determinare independentă a faptelor relevante, o interpretare a normelor relevante și a subsumării lor. Un astfel de control administrativ de

legalitate inteligibil exclude, în principiu, o obligare a justiției la constatări și aprecieri de fapt sau de drept făcute de alte puteri cu privire la ceea ce este legal în speță.

Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare, dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare (normă constituționalitatea căreia a fost verificată prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (competența Curții Supreme de Justiție în cazul examinării contestațiilor depuse împotriva deciziei Comisiei de evaluare)).

Curtea Constituțională a reținut că, în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea Constituțională a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură ne semnificative, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor pentru a avea mai repede un Consiliu Superior al Magistraturii funcțional. Curtea Constituțională a reținut că aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și garantării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin. (2) din Constituție (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §78).

Astfel, Curtea Constituțională a dispus că, până la modificarea legii în conformitate cu raționamentele prezentei hotărâri, completul special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §88).

În această consecvență, completul de judecată special constată că, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii emise de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor să fie admisă, și anume: 1) să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, și aceste erori să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare; și 2) să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.

Prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023, în vigoare din 21 iunie 2023, alin. (8) al art. 14 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 a fost modificat, având următorul conținut: La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special subliniază că, prevederile art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 modificat prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023 proiectează un control judecătoresc efectiv, care implică legalitatea procedurii de evaluare și legalitatea materială a Deciziei de nepromovare a evaluării.

Controlul de legalitate procedurală a Deciziei se va rezuma dacă Comisia de evaluare a admis sau nu erori procedurale grave care ar putea afecta caracterul echitabil al procedurii de evaluare. Controlul de legalitate materială a Deciziei se va rezuma dacă există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidata Angela Bostan.

Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție notează, că Codul administrativ reglementează conceptul de erori grave și erori deosebit de grave. În cazul erorilor deosebit de grave conform art. 141 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este nul și pe cale de consecință nu produce efecte juridice din momentul emiterii. Pe când în cazul erorilor grave actul administrativ individual este neîntemeiat și produce efecte juridice până la anularea sa în mod definitiv. Astfel, ori de câte ori se invocă o problemă de legalitate procedurală, ea trebuie analizată atât prin conceptul de eroare deosebit de gravă, cât și prin cel de eroare gravă.

Decizia Comisiei este neîntemeiată, iar reclamantul ar avea dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată în special din punct de vedere a proporționalității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament. Comisia este legată de respectarea proporționalității și egalității de tratament la emiterea deciziilor pe marginea evaluării candidaților la funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Negarea acestui fapt, ar pune în discuție nu doar statul de drept, dar însuși scopul pentru care a fost edictată Legea nr. 26/2022. Dubiile serioase ale Comisiei trebuie să fie analizate/evaluate și prin prisma proporționalității, dar și egalitatea de tratament.

Din conținutul deciziei nr. 6 din 09 decembrie 2022 rezultă că, în privința candidatei Angela Bostan, Comisia de evaluare a constatat două neconformități, și anume: (i) sursa de mijloace financiare pentru finanțarea apartamentului mamei candidatei din Chișinău și dreptul de abitație declarat de candidată asupra acestui imobil; (ii) încălcarea etică cu privire la participarea la Adunarea Generală a Judecătorilor.

Comisia de evaluare a indicat că are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară în temeiul art. 8 alin. (4) lit. b), alin. (5) lit. c), d) și g) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu achiziția și finanțarea imobilului mamei din Chișinău în anul 2018, care nu au fost înlăturate de candidat.

Comisia de evaluare a reținut că la procurarea apartamentului de 74,0 mp în Chișinău la prețul de 973 500 de lei de către mama candidatei Bostan Paraschiva, potrivit candidatei au contribuit: mama candidatei, un membru de familie care locuiește în Federația Rusă și fratele candidatei.

Concluzia Comisiei de evaluare se bazează pe faptul că candidata nu a reușit să demonstreze sursele de venit ale mamei sale pentru a contribui la cumpărarea apartamentului.

Dubiile Comisiei de evaluare s-au extins având în vedere că mama candidatei nu a înregistrat niciun venit impozabil în anii anteriori cumpărării apartamentului, iar explicațiile despre economiile persoanele și veniturile din activitatea antreprenorială din piața satului rămân nefondate.

În ceea ce privește contribuția a unui membru de familie care locuiește în Federația Rusă, în opinia Comisiei de evaluare candidata a putut furniza documentele referitoare la transferurile bancare intonaționale în valoare de 6 300 de euro. În plus o declarație pe propria răspundere a acestui membru al familiei indică faptul că în anul 2017 a avut loc o donație în numerar de 3 000 de dolari SUA. De asemenea declarația pe propria răspundere mai precizează că pe o perioadă de 10 ani a fost oferită o sumă totală între 7 000 – 10 000 de dolari SUA pentru a sprijini financiar mama candidatei. Cu toate acestea, această declarație nu este însoțită de documente justificative și rămâne neclar dacă un astfel de sprijin a fost acordat în contextul procurării apartamentului.

De asemenea, Comisia de evaluare a remarcat că este preocupată de cele două declarații pe propria răspundere în mod vădit contradictorii depuse de fratele candidatei cu privire la contribuția acestuia la procurarea apartamentului.

În contextul dat, Comisia de evaluare a specificat că în prima declarație pe propria răspundere se precizează că fratele a oferit 30 000 de euro pentru procurarea apartamentului în baza economiilor personale (10 000 de euro) și un împrumut de la bancă (20 000 de euro).

Confruntat însă cu faptul că împrumutul a fost contractat la 8 luni de la cumpărarea apartamentului, candidata a depus o a doua declarație pe propria răspundere, conform căreia economiile personale ale fratelui au totalizat 30 000 de euro, iar împrumutul a fost destinat pentru lucrările de reparații și procurarea de mobilier și echipamente. Cu toate acestea nu au fost furnizate documente care să susțină această a doua declarație pe propria răspundere.

Astfel, Comisia de evaluare a apreciat că dubiile serioase adresate candidatei în legătură cu finanțarea achiziției apartamentului în anul 2018 de către mama acesteia, nu au fost înlăturate de către candidata Angela Bostan.

Analizând memoriul deciziei nr. 6 din 09 decembrie 2022 în partea primei neconformități, completul de judecată special consideră că, Comisia de evaluare

nejustificat a constatat dubii serioase în legătură cu sursa de mijloace financiare pentru finanțarea apartamentului mamei candidatei din Chișinău și dreptul de abitație declarat de candidată asupra acestui imobil.

În susținerea opiniei enunțate, Completul de judecată special reține că la data de 08 august 2018, mama reclamantei, a achiziționat un apartament de 74,0 mp, în mun. Chișinău la un preț declarat de 973 500 de lei.

Conform declarației pe propria răspundere prezentată în adresa Comisiei din numele mamei candidatei, acest apartament a fost achiziționat din banii obținuți de la 3 persoane distincte, fiind menționată contribuția personală a mamei candidatei, contribuția unui membru de familie care locuiește în afara țării și contribuția unei rude apropiate a candidatei care activează în afara țării de circa 17 ani.

În același timp, potrivit aceleiași declarații, contribuția personală a mamei candidatei a fost posibilă datorită venitului realizat din vânzarea unui apartament situat în or. Cahul, cât și veniturile obținute din activitatea sa de întreprinzător desfășurată în bază de patentă,

Totodată, Comisia de evaluate a apreciat critic, ca fiind nefondate explicațiile privind economiile personale realizate de către mama candidatei în perioada anterioară achiziționării apartamentului vizat.

La caz, Completul de judecată special observă că, Comisia a supus examinării un contract de vânzare-cumpărare, care cert indică asupra faptului că mama candidatei a înstrăinat un apartament aflat în proprietatea sa, situat în or. Cahul.

Respectiva tranzacție a avut loc la data de 01 august 2007, iar în rezultatul acestui transfer de proprietate, mama reclamantei a obținut un venit în mărime de 108 756 de lei (6 500 de euro).

Totodată, Comisia de evaluare nu a ținut cont de explicația privind înregistrarea unui venit suplimentar de către mama reclamantei, soldat din activitatea de întreprinzător în bază de patentă, raportat la perioada de timp în care acesta ar fi fost realizat.

Mai cu seamă, deși Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a statuat că, prima sursă financiară, conform declarației mamei, au fost economiile obținute după pensionare, activând în calitate de antreprenor la piața din satul de baștină a acesteia, unde a comercializat diferite bunuri înainte de 2010 – 2013. Cu toate acestea, Comisia a statuat că, conform informațiilor primite de la autoritățile fiscale, mama candidatei nu a înregistrat niciun venit impozabil pe teritoriul Republicii Moldova în perioada 2007 – 2021.

La capitolul dat, Comisia însă nu a făcut nici o referire la legislația fiscală din care rezulta această obligație a mamei reclamantei.

Or, potrivit art. 20 lit. x) din Codul fiscal, veniturile persoanelor fizice obținute din activitatea în baza patentei de întreprinzător sunt surse de venit neimpozabile.

La rândul său, în conformitate cu art. 83 din Codul fiscal au obligația de a depune declarația pe venit persoanele care realizează un venit impozabil.

Astfel, în condițiile în care venitul realizat în baza patentei de întreprinzător nu este o sursă de venit impozabil, mama reclamantei nu a avut obligația de a depune declarații la Serviciul Fiscal de Stat.

În contextul dat urmează a fi reținute și dispozițiile art. 12 alin. (1) din Legea cu privire la patenta de întreprinzător nr. 93 din 15 iulie 1998, potrivit căreia impunerea fiscală a titularului patentei se efectuează sub formă de taxă pentru patentă, care include impozitul pe venit, taxele pentru resursele naturale, taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii, taxa pentru amenajarea teritoriului.

Iar potrivit art. 14 alin. (1) și (2) din aceeași Lege, taxa pentru patentă se achită la contul bugetului local până la data depunerii cererii de eliberare sau de prelungire a patentei, în quantum corespunzător termenului solicitat, dar care nu poate fi mai mic decât cel prevăzut la art. 7. Pentru prelungirea termenului ce permite desfășurarea activității în baza patentei de întreprinzător din ziua următoare perioadei pentru care a fost eliberată sau prelungită patenta anterior, taxa aferentă perioadei următoare se achită până la expirarea acestui termen. În cazul achitării taxei după expirarea perioadei ce permite desfășurarea activității în baza patentei, prelungirea acesteia se va realiza din ziua următoare zilei achitării taxei pentru patentă. Perceptorii fiscali ai primăriilor sânt în drept să încaseze taxa pentru patentă, cu transferarea ulterioară a acesteia la contul bugetului local.

La achitarea plății pentru patentă, Serviciul Fiscal de Stat sau, după caz, primăria eliberează titularului patentei cuponul (cupoanele) decupat de la duplicatul patentei, prin care se confirmă că patenta este valabilă până la un termen stabilit, și face înscrierea respectivă pe versoul patentei.

Prin urmare, Completul de judecată special reține întemeiat argumentul reclamantului că venitul realizat în baza patentei de întreprinzător nu este o sursă de venit impozabil, motiv din care mama candidatei Paraschiva Bostan nu a avut obligația și nu a depus declarații la Serviciul Fiscal de Stat. Astfel, veniturile obținute din practicarea activității de întreprinzător nu se contabilizează, ele pot fi de diferite mărimi, de la sute și mii de lei până la milioane de lei. Această circumstanță denotă ca fiind veridice cele declarate în fața Comisiei de evaluare referitor la venitul realizat în baza patentei de întreprinzător de mama candidatei, Paraschiva Bostan.

În ceea ce privește contribuția financiară a unui membru de familie care locuiește în afara țării, a fost stabilit cu certitudine că în luna septembrie 2016, această persoană a efectuat un transfer bancar către mama candidatei, în mărimea de 6 300 de euro. Suplimentar, în conformitate cu declarația pe propria răspundere primită din numele persoanei menționate, aceasta din urmă, în vara anului 2017, fiind în concediu în Republica Moldova, ar fi donat personal mamei candidatei, suma de 3 000 de dolari SUA. Comisia de evaluare a dat o apreciere critică acestor declarații, motivând că declarația pe propria răspundere nu este însoțită de documente justificative care ar confirma cele relatate de către persoana

vizată și rămâne neclar dacă un astfel de sprijin financiar ar fi fost acordat în contextul achiziției apartamentului din mun. Chișinău.

În contextual dat, Completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție reiterează, că în conformitate cu informația deținută de către Comisie de evaluare, mama reclamantei în 2016 a obținut de la această persoană prin intermediul unui transfer bancar suma de 6 300 de euro.

Totodată, urmează a fi menționat că în conformitate cu declarația pe propria răspundere această persoană a declarat că în lipsa copiilor proprii, mama reclamantei și familia acesteia sunt unicele rude apropiate.

În susținerea acestei afirmații fiind invocat și faptul, că anterior în legătură cu decesul unei rude comune, a renunțat la cota succesorală tot în folosul mamei candidatei. Toate aceste aspecte denotă o legătură strânsă între acest cerc de persoane, iar în atare circumstanțe, urma a fi reținut că acest membru de familie avea capacitatea financiară și dorința necesară pentru a contribui la achiziționarea apartamentului din mun. Chișinău.

În ceea ce privește contribuția financiară a rudei apropiate a candidatei Angela Bostan, Comisia a apreciat critic cele două declarații pe propria răspundere, primite din partea acestei persoane. La caz, se reține că, într-adevăr această persoană inițial a depus o primă declarație pe propria răspundere prin care a afirmat că contribuția pentru achiziționarea acestui apartament ar fi constituit suma de 30 000 de euro, dintre care 10 000 de euro cu titlu de economii persoanele, iar 20 000 de euro, fiind un împrumut de la o bancă străină. Confruntat însă cu faptul, că acest împrumut ar fi fost contractat după 8 luni din momentul efectuării tranzacției, ruda apropiată a candidatei a depus o nouă declarație pe propria răspundere. Conform acestei declarații, respectiva persoană a specificat că contribuția sa la etapa achiziționării acestui apartament ar fi constituit suma de 30 000 de euro, cu titlu de economii persoanele, iar împrumutul în mărimea sumei de 20 000 de euro, contractat ulterior, ar fi fost folosit pentru reparația acestui imobil, inclusiv achiziții de mobilier și a obiectelor de primă necesitate.

În vederea elucidării aspectului abordat, în cadrul audierilor publice, candidata Angela Bostan a fost întrebată despre neconcordanțele regăsite în cele două declarații pe propria răspundere a fratelui său.

Drept urmare, candidata a oferit explicație care se rezumă la faptul că în prima declarație ar fi fost inserată o greșeală din motiv că fratele acesteia locuiește o perioadă îndelungată în afara Republicii Moldova, fiind datorată problemelor de exprimare.

Așa fiind, se rețin ca întemeiate explicațiile candidatei în cadrul audierilor că odată ce respectiva greșeală a fost identificată, au fost întreprinse acțiuni privind înlăturarea celei din urmă, fiind depusă o nouă declarație autentificată notarial care a fost perfectată în Republica Moldova.

În vederea elucidării aspectului abordat, urmează a fi menționat și faptul că candidata Angela Bostan a prezentat Comisiei de evaluare un extras din contul salarial al rudei sale apropiate.

Astfel potrivit informației prezentate, această persoană în perioada 02 mai 2005 – 01 ianuarie 2022, ar fi realizat un venit în mărimea de 329 466 de euro, (notă: perioada 02 mai 2005 – 01 ianuarie 2018, venit realizat 246 514 de euro).

Completul de judecată special subliniază că, respectiva informație prezintă un interes sporit din perspectiva faptului că această persoană, cu certitudine avea disponibile resurse financiare suficiente ce i-ar fi permis să contribuie la achiziționarea unui apartament pentru mama reclamantei, în mărimea sumei declarate. Mai mult, Completul de judecată special reține conform art. 22 alin. (2) din Codul administrativ drept fapt notoriu și element cultural național ca, părinții să-și ajute copiii, iar copiii la rândul lor să-și ajute părinții. Acest fapt este o expresie a principiului solidarității dintre membrii familiei, profund înrădăcinat în tradiția și cultura națională. Elementele de tradiție și cultură definesc conceptul politico-juridic de popor (națiune) ca element al statului, și pe cale de consecință suveranitatea națională a cărui titular este poporul.

Completul de judecată special subliniază că, neonorarea de către stat a sarcinii constituționale de a lua măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare, nu exclude posibilitatea de solidaritate economică, financiară și materială între persoane bazată pe relații de familie, prietenie și altele similare.

În același timp, după cum rezultă din prevederile art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare trebuia să cerceteze multiaspectual, complet și obiectiv informația acumulată în privința candidatei Angela Bostan și să pună la baza dubiilor serioase doar probe pertinente directe, dar nu ipoteze abstracte și rupte de contextul social-economic al Republicii Moldova.

În speță, însă, se atestă că, Comisia de evaluare nu a reținut probe cum ar fi explicațiile candidatei, înscrisurile prezentate de către acesta pentru susținerea poziției sale.

Suplimentar, completul de judecată special constată lipsa de motivare referitor la dreptul de abitație declarat de candidată asupra imobilului procurat de mama sa la capitolului III, pct. 1) lit. c) al deciziei Comisiei de evaluare nr. 6 din 09 decembrie 2022, fiind descrise doar anumite fapte la acest aspect.

Astfel, completul de judecată special constată că aceste circumstanțe înlătură efectiv orice dubiu serios în privința sursei de mijloace financiare pentru finanțarea apartamentului mamei candidatei din Chișinău.

Cu titlu subsecvent, completul de judecată special observă că, capitolului III, pct. 1) al deciziei Comisiei de evaluare nr. 6 din 09 decembrie 2022 nu conține o motivare serioasă și logică cu privire la achiziția și finanțarea imobilului mamei candidatei din Chișinău în anul 2018 pentru a fi încadrate de către Comisia de evaluare în criteriul de „necorespondere a criteriului de integritate financiară”.

În această consecvență, completul de judecată special conchide că, Comisia de evaluare nu a respectat aspectul de legalitate procedurală și substanțială, în special, al corectitudinii cercetării multiaspectuale din oficiu a stării de fapt, al motivării soluției sale, precum și a interpretat greșit noțiunile juridice de

„necorespondere a criteriului de integritate financiară” și „dubiu serios” referitor la sursa de mijloace financiare pentru finanțarea apartamentului mamei candidatei.

Completul de judecată special subliniază cu valoare de principiu jurisprudențială că, textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 instituie o derogare de la standardul de probă stipulat în art. 93 din Codul administrativ, chiar acest articol deschide calea pentru o asemenea derogare, inclusiv în condițiile art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Totodată, textul „dubii serioase” nu este compatibil cu formalismul și subiectivismul din partea autorității publice pârâte. Acest standard ține de rezultatul evaluării probei pentru a putea fi considerată stabilită o circumstanță de fapt cu nivel ridicat de probabilitate, altul decât standardul în afara oricărui dubiu. Astfel, dacă candidatul supus evaluării prezintă argumente și explicații logice Comisiei, veridice contextului social-economic al Republicii Moldova, atunci probabilitatea că un fapt a fost într-un fel sau altul balansează, iar orice dubiu trebuie tratat în favoarea candidatului, și acesta este un principiu înrădăcinat în ideea statului de drept.

Completul de judecată special reține că, reclamanta a prezentat argumente suficiente și logice că, faptele s-au produs în felul enunțat de ea, iar Comisia nejustificat n-a reținut aceste argumente ca fiind relevante.

În privința celei de a doua neconformități, Comisia a avut dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu participarea candidatei la Adunarea Generală a Judecătorilor, care nu au fost înlăturate de candidata.

În continuare, referitor la cea de a doua neconformitate, Comisia de evaluare a conchis că are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu participarea candidatei la Adunarea Generală a Judecătorilor, care nu au fost înlăturate de candidata.

Comisia de evaluare a observat că, la 20 septembrie 2019, în calitate de președinte al completului specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, împreună cu alți judecători, candidata a examinat cauza privind obligarea Consiliului Superior al Magistraturii de a convoca Adunarea Generală Extraordinară a Judecătorilor.

Prin hotărârea din 20 septembrie 2019, completul de judecată a decis ca Adunarea Generală a Judecătorilor să fie convocată la 27 septembrie 2019, cu stabilirea ordinii de zi a ședinței.

La 27 septembrie 2019 candidata a participat la Adunarea Generală a Judecătorilor care a fost convocată în baza acestei decizii. La deschiderea Adunării, candidata a anunțat public decizia adoptată la 20 septembrie 2019 și a dat citire dispozitivul deciziei. În plus, în discursul de deschidere, candidata și-a

exprimat poziția personală cu privire la starea de lucruri din justiție și necesitatea schimbării.

La audieri Angela Bostan a confirmat că la deschiderea Adunării Generale a Judecătorilor a anunțat public decizia adoptată la 20 septembrie 2019, a dat citire dispozitivului deciziei și a anunțat că este definitivă și executorie, a anunțat existența unei Adunări Extraordinare a Judecătorilor deliberative și valabile, a continuat cu ordinea de zi și a purces la alegerea președintelui și secretarului acestui forum.

Totodată, Angela Bostan a menționat că în calitate de magistrat, are dreptul de a-și exercita libertatea de exprimare în cadrul Adunării Generale și că și-a exprimat poziția personală, de judecător participant la Adunare și nu de judecător care a emis decizia privind convocarea acestei. Candidata a subliniat că prezența și opiniile exprimate la această Adunare au reprezentat viziunea ei personală asupra situației din justiție în acea perioadă și că a simțit că pentru această opinie a fost criticată și „persecutată” de unii membri ai Consiliului Superior al Magistraturii.

Prin decizia contestată rezultă că Comisia de evaluare a apreciat rolul pe care și l-a asumat candidata la Adunarea Generală și anume că ea a deschis, în esență, Adunarea Generală, în locul Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii și a dat citire atât deciziei, cât și rezoluției completului său de judecată care a dispus convocarea Adunării Generale. Ea a declarat hotărârea definitivă și executorie. Candidata a mai declarat că este cvorum și, prin urmare, este o Adunare Extraordinară deliberativă și valabilă. Ea a procedat la ordinea de zi și a condus alegerea președintelui și a secretarului Adunării Generale Extraordinare a Judecătorilor, propunând ea însăși un judecător pentru funcția de președinte al Adunării Generale a Judecătorilor. În esență, candidata a prezidat și a condus Adunarea pe care ea dispusese să fie convocată.

Reprezentantul reclamanta a susținut că detaliind conduita reclamantei în calitate de magistrat și în calitate de participant la Adunarea Generală a Judecătorilor din 27 septembrie 2019 nu denotă nici o abatere de la corectitudinea, justețea, onestitatea și moralitatea judiciară. Prin urmare, reclamanta nu a încălcat principiul integrității.

Completul de judecată special acceptă argumentele reprezentantului reclamantei, ori potrivit art. 4 alin. (2) al Codului de etică și de conduită profesională al judecătorului aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Judecătorilor nr. 8 din 11 septembrie 2015, judecătorul își va exercita funcțiile nepărtinitor și fără prejudecăți, nu va manifesta atitudine preconcepută prin exprimare sau prin fapte și nu-și va permite cuvinte, fraze, gesturi sau alte acțiuni care ar putea fi interpretate ca semne de părtinire sau prejudecată.

Conform art. 9 alin. (1) din Codului de etică și de conduită profesională al judecătorului aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Judecătorilor nr. 8 din 11 septembrie 2015, judecătorul beneficiază de dreptul la libera exprimare cu respectarea următoarelor prevederi: nu va divulga, comenta și folosi în scopuri

personale informațiile confidențiale sau secretizate de care a luat cunoștință în exercitarea atribuțiilor.

Totodată, conform Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară, integritatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare. Judecătorul trebuie să se asigure că în ochii unui observator rezonabil conduita sa este ireproșabilă. Atitudinea și conduita unui judecător trebuie să reafirme încrederea publicului în integritatea corpului judiciar. Justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se vadă că s-a făcut justiție.

Conform pct. 4.6 al Principiilor de la Bangalore ca orice alt cetățean, judecătorul are dreptul la libertatea de exprimare, libertatea convingerilor, libertatea de asociere și de adunare, dar își va exercita aceste drepturi având o conduită conformă cu demnitatea funcției judiciare, ca și cu imparțialitatea și independența corpului judiciar.

Completul de judecată special reține că atât prevederile Codului de etică și de conduită profesională al judecătorului, cât și Principiile de la Bangalore privind Conduita Judiciară, recunosc dreptul judecătorilor la libera exprimare.

În aceste circumstanțe este substanțial de a stabili detaliile, care sunt importante pentru a aprecia dacă modul în care a acționat candidata Angela Bostan la Adunarea Generală a Judecătorilor din data de 27 septembrie 2019 și anume comportament acesteia ar fi perceput de către un profesionist și a un observator imparțial ca fiind unul lipsit de integritate etică și dacă această percepție ar fi de natură să diminueze respectul comunității pentru judecător sau pentru puterea judecătorească în ansamblul ei.

Completul special reține dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 § 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, impune să fie audiată cauza de către o „instanță independentă și imparțială”.

La caz, candidata Angela Bostan, în calitate de judecător al Curții de Apel Chișinău a participat la pronunțarea hotărârii din 20 septembrie 2019, prin care s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de grupul de judecători-reclamanti împotriva Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil. Hotărârea pronunțată de completul de judecători din care a făcut parte și reclamanta, a fost supusă controlului de legalitate în ordine de recurs, fiind menținută de Curtea Supremă de Justiție.

În acest context este relevantă jurisprudența CtEDO, care a subliniat că lipsa de independență sau imparțialitate a organului decizional sau încălcarea de către acest organ a unei garanții procedurale fundamentale nu poate implica o încălcare a art. 6 §1 în cazul în care decizia a fost supusă controlului ulterior al unui organism judiciar cu Jurisdicție deplină, care a asigurat respectarea garanțiilor prevăzute de art. 6 §1, remediind încălcarea inițială (De Haan împotriva Țărilor de Jos, pct. 52-55; Crompton împotriva Regatului Unit, pct. 79). Prin urmare, chestiunea imparțialității unui magistrat, precum și chestiunea aparențelor de părtinire poate fi pusă în discuție doar atunci când este audiată cauza”.

Astfel, detaliile conduitei reclamantei în calitate de magistrat și în calitate de participant la Adunarea Generală a Judecătorilor din 27 septembrie 2019 nu denotă nici o abatere de la corectitudinea, justețea, onestitatea și moralitatea judiciară. Prin urmare, reclamanta nu a încălcat principiul integrității etice. Acțiunile reclamantei în cadrul Adunării Generale Extraordinare a Judecătorilor au derivat direct din lege, deoarece odată cu convocarea acesteia a fost executată pe deplin hotărârea judecătorească prin care s-a obligat Consiliul Superior al Magistraturii să emită hotărârea de convocare a Adunării Generale Extraordinare a Judecătorilor.

Acțiunile/activitățile din cadrul Adunării Generale a Judecătorilor sunt autonome și nu derivă din hotărârea de convocare, ele reprezintă o executare directă a legii prin care judecătorii își exercită dreptul la autoadministrare judecătorească.

Prin urmare, Completul de judecată special nu poate accepta concluziile Comisiei de evaluare, precum că candidata a participat la Adunarea Generală a Judecătorilor ridică dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică, conform art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022.

Or, conform art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

În context, Curtea Constituțională a explicat în § 118-120 din Decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023 că, deși, Legea nr. 26 nu definește semnificația termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a), instanța competentă trebuie să aibă în vedere atât sensul gramatical pe care îl impune termenul în discuție, în funcție de semnificația termenului pe care îl determină, cât și sensul juridic care ar putea rezulta din interpretările unor norme ce reglementează situații juridice asemănătoare

Deși, Legea nr. 26 nu definește semnificația termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a), Curtea trebuie să aibă în vedere principiul sistemului normativ coerent. O interpretare sistemică ar permite precizarea acestor calificative. De exemplu, interpretul care aplică articolul 8 alin. (2) lit. a) îl poate analiza în coroborare cu dispozițiile articolelor 4, 4¹ și 6 din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, care constituie dreptul comun pentru evaluarea tuturor candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii.

Curtea Constituțională a reținut, că prin textul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisiei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților. Criteriul îi permite Comisiei să decidă nepromovarea candidatului doar dacă a constatat încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată. Acest fapt presupune că candidatul poate pune în discuție gravitatea încălcărilor constatate de Comisie în fața completului special al Curții

Supreme de Justiție, care în cele din urmă poate aprecia caracterul „grav” al abaterii constatate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei.

În acest sens, completul de judecată special observă și faptul că, capitolul III, pct. 2) al deciziei Comisiei de evaluare nr. 6 din 09 decembrie 2023 nu conține o motivare serioasă, consecventă, întemeiată și logică, din care să rezulte cum Comisia de evaluare a calificat participarea la Adunarea Generală a Judecătorilor a judecătorului Angela Bostan ca fiind „încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorilor”.

Coroborând circumstanțele enunțate supra, completul de judecată special conchide că, decizia emisă de Comisia de evaluare contrar prevederilor art. 21 din Codul administrativ nu întrunește cerințele de legalitate procedurală și substanțială, iar circumstanțele constatate denotă dreptul candidatului la o decizie de evaluare favorabilă din acest punct de vedere.

Completul de judecată special subliniază că, noțiunile „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022 constituie după natura lor juridică noțiuni juridice nedefinite (normă juridică vagă), care nu oferă discreție Comisiei de evaluare, dar obligă la o interpretare complexă și riguroasă a normei în lumina unor fapte de încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională, pe când, la caz, Comisia a reținut succint că în acțiunile candidatei este o încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorului.

În același sens, Completul de judecată special subliniază că, în virtutea funcției sale constituționale de înlăptuire a justiției instanța de judecată are competența finală de a interpreta într-un caz concret o noțiune juridică vagă.

Completul de judecată special constată că, Comisia de evaluare nu a efectuat o analiză și motivare a scopului legitim a deciziei emise. Din preambulul Legii nr. 26/2022 rezultă că scopul acesteia constă în sporirea integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și organelor specializate a acestora și în vederea sporirii încrederii în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor, dar și în general, în sistemul justiției.

Din decizia contestată și actele prezentate de pârâtă nu rezultă care din aceste scopuri sunt urmărite prin soluția de nepromovare a evaluării. Oricare din aceste scopuri ar fi legitime, însă nici unul din ele nu este analizat.

Trebuie remarcat, însă, că Comisia este în mod fundamental liberă să-și aleagă scopurile sau scopul legitim, însă acest fapt trebuie să rezulte din conținutul deciziei și confirmat din actele dosarului administrativ.

Potrivit art. 29 alin. (2) lit. a) din Codul administrativ, o măsură este proporțională dacă este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege. Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului de a fi ales în organele enumerate în Legea nr. 26/2022 chiar pentru presupuse încălcări nesemnificative reținute de către Comisie nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema stringentă în buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei, neevaluarea candidatului, nu doar că nu se încadrează

în motivele de neevaluare, dar constituie o încălcare inutilă și, prin urmare, neîntemeiată a drepturilor reclamantei.

Totodată, conform art. 29 alin. (2) lit. b) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este necesară pentru atingerea scopului. Conform acestui element al proporționalității înseamnă că măsura oficială trebuie să fie cel mai blând mijloc de atingere a scopului de reglementare. Comisia de evaluare nu a efectuat această analiză la caz. Astfel, Comisia de evaluare nu a analizat alternativele de reglementare a cazului individual care să îndeplinească scopul de reglementare în același mod. Dezavantajele pe care le presupun alte opțiuni de reglementare trebuie luate în considerare și stau în calea caracterizării lor ca mijloc mai blând. Participarea candidatului la alegeri pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii cu constatările unor probleme minore plasate în spațiul public și care fac parte din realitățile sociale ale Republicii Moldova, reieșind și din modificarea constantă a legislației naționale, ar fi fost o măsură mai blândă pentru atingerea scopurilor dorite.

Conform art. 29 alin. (2) lit. c) – (3) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproportională în raport cu scopul urmărit. Această cerință implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic. Cu cât dreptul este mai vătămat cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma ingerinței să fie superior. Este de notat că, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii antrenează după sine nu doar o ingerință, dar o anulare improprie a dreptului de fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cea de judecător. Scopul încrederii în justiție poate fi realizat prin mijloace complexe, dar în niciun caz prin reducerea la zero a ideii de alegeri libere, transparente și în condiții de concurență în funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și organelor acestuia. Judecătorul, fiind în funcție, se prezumă a fi integru, iar în cazul în care se demonstrează contrariul atunci urmează ca acesta să fie eliberat din sistemul judecătoresc printr-o procedură disciplinară sau altă procedură, care să țină cont de garanțiile independenței sale. Completul de judecată special notează că, scopul Legii nr. 26/2022 este printre altele de a spori încrederea în justiție.

În sinteză la acest aspect de legalitate, Completul de judecată special constată că, decizia Comisiei de evaluare este contrară și principiului proporționalității.

În continuare, completul de judecată special reiterează că așa-numitele încălcări de integritate financiară și etică au fost apreciate de către Comisie strict subiectiv și izolat de contextul istoric-social, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice. În general, sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă aceasta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe calea interpretării juridice.

Cu referire la argumentul reclamantului precum că în procedura de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare cu privire la încălcarea limbii de desfășurare a procesului de evaluare, manifestat prin lipsa traducerilor în limba engleză a actelor și declarațiilor prezentate de către candidat la etapa colectării și verificării datelor de către membrii Comisiei, având în vedere că membrii Comisiei Herman von Hebel, Victoria Henley, Nona Tsotsoria, care sunt vorbitori de limbă engleză și cărora nu le-ar fi fost asigurată traducerea în limba engleză de către secretariatul Comisiei, completul de judecată special reține următoarele.

Potrivit art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare apreciază materialele acumulate după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisia de evaluare.

Din această normă rezultă regula cercetării nemijlocite a probelor, libertatea probei și aprecierea nemijlocită a probelor de către membrii Comisiei.

Completul de judecată special constată că, reprezentanții pârâtei în ședința de judecată au confirmat că nu există traducere scrisă a documentelor în limba cunoscută de membrii străini ai Comisei de evaluare, desemnați de partenerii de dezvoltare, fapt ce contravine art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, dar și prevederilor art. 22 și 92 din Codul administrativ.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată special constată că, Comisia nu a respectat dreptul de acces efectiv a candidatului la conținutul dosarului administrativ, care oferă dreptul acestuia de a face cunoștință și extrage copii de pe orice document și informație care se referă în privința sa ca participant la procedura administrativă de evaluare. Îngrădirea accesului la dosarul administrativ a generat și încălcarea altei garanții, cum este dreptul la apărare a candidatului în fața Comisiei de evaluare.

Completul de judecată special apreciază ca întemeiat argumentul reclamantului precum că timpul acordat de către Comisie pentru prezentarea informațiilor a fost unul insuficient și restrâns, astfel nefiind posibil acumularea probelor în vederea desființării integrale a eventualelor „dubii serioase” Comisie de evaluare.

La capitolul dat, completul de judecată special învederează că, potrivit art. 82 din Codul administrativ, dacă procedura administrativă trebuie realizată în scris conform art. 28 sau se realizează în scris, autoritatea publică, concomitent cu inițierea procedurii, întocmește un dosar în format electronic sau pe suport de hârtie, care conține toate documentele și înscrisurile ce se referă la procedura respectivă. Dosarul în format electronic conține, după caz, copii scanate de pe documentele pe suport de hârtie, autenticitatea copiilor fiind confirmată prin semnătura electronică aplicată de persoana responsabilă din cadrul autorității publice, documente electronice, alte înscrisuri și informații relevante expuse în format electronic. Copiile scanate în format electronic de pe documentele oficiale emise pe suport de hârtie și înscrisurile în format electronic pe care nu s-a aplicat

semnătura electronică se utilizează fără restricții în raporturile cu autoritatea publică și pot fi incluse în dosarul administrativ, în măsura în care actele normative nu impun expres aplicarea semnăturii pe copiile/înscrisurile în cauză sau respectarea cerințelor pentru documentul electronic. În momentul în care este pus la dosar, un document se vizează cu numere continue de pagini. Dacă din dosar se extrag documente pentru o anumită perioadă, despre aceasta se face o mențiune, care va cuprinde: a) denumirea documentului extras; b) numărul paginilor extrase; c) motivul extragerii documentului; d) numele persoanei care a dispus extragerea documentului; e) data la care documentul a fost extras. Mențiunea se pune la dosar în locul documentului extras. Dosarele administrative se păstrează până la expirarea termenului de păstrare, ce rezultă din dispozițiile legale existente în acest sens.

În corespundere cu art. 83 din Codul administrativ, autoritatea publică care conduce procedura administrativă acordă participanților la procedură accesul la dosarul administrativ. Până la finalizarea procedurii, participanții nu vor avea acces la proiectele de acte administrative individuale. Accesul la dosarul administrativ nu este permis în cazul în care prin aceasta se afectează îndeplinirea regulamentară a sarcinilor autorității publice sau în cazul în care se urmărește protejarea unui secret ocrotit de lege ori există necesitatea protecției drepturilor participanților la procedura administrativă sau ale terților. În cazul în care există un interes îndreptățit, autoritatea publică care conduce procedura administrativă poate permite, la cerere, accesul la dosar și în cadrul unei alte autorități publice sau unei reprezentanțe diplomatice ori consulare a Republicii Moldova din străinătate. În cadrul accesului la dosar participanții își pot face notițe sau copii de pe dosar. Costurile pentru copii le suportă fiecare participant în parte, ele fiind de 0,02 unități convenționale pentru fiecare pagină. Copiile de pe dosar în format electronic, precum și exemplarele documentelor electronice și copiile acestora sunt gratuite.

Mai mult, Completul de judecată special notează că, Comisia de evaluare avea obligația să prezinte în conformitate cu prevederile art. 221 și 82 din Codul administrativ pe deplin dosarul administrativ a candidatei Angela Bostan în instanța de judecată, astfel, încât și instanța de judecată să-și poată îndeplini sarcina constituțională de control judecătoresc efectiv asupra chestiunilor de fapt și de drept.

La fel, și normele speciale, prevăzute la art. 10 alin. (5), art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. g) din Regulamentul de evaluare în temeiul Legii nr. 26/2022, adoptat la ședința Comisiei de evaluare din 02 mai 2022, garantează dreptul candidaților de a avea acces a lua cunoștință cu materialele acumulate de către Comisia de evaluare și secretariatul acesteia pentru evaluarea sa.

Completul de judecată special constată că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 23 ianuarie 2023, completul de judecată special a admis cererea reprezentantului reclamantei avocatului Petru Balan și a obligat Comisia de evaluare să prezinte dosarul candidatei certificat și oformat în corespundere cu

prevederile legale (vol. 117, vol. II). Astfel, în rezultatul executării încheierii protocolare din 23 ianuarie 2023 a Curții Supreme de Justiție, reprezentanții pârâtei au prezentat instanței de judecată și reclamantului dosarul, la care candidata nu a avut acces cu cel puțin 3 zile până la audiere, după cum prevede art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

Mai mult, în cadrul examinării prezentei cauze de contencios administrativ, reprezentanții pârâtei au recunoscut că nu au fost prezentate toate materialele administrate de către Comisia de evaluare, ci doar înscrisurile care Comisia de evaluare le-a considerat în opinia ei relevante.

Circumstanțele date atestă că, Comisia de evaluare a încălcat dreptul la apărare al candidatei Angela Bostan, deoarece nu i-a asigurat accesul la dosarul administrativ, care trebuie să conțină toate materialele acumulate de către Comisia de evaluare, cu cel puțin 3 zile până la audiere, conform art. 82 și art. 83 din Codul administrativ, în coroborare cu art. 10 alin. (5), art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. g) din Regulamentul de evaluare în temeiul Legii nr. 26/2022.

Respectiv, Comisia de evaluare nu și-a exercitat în totalitate competența de a cerceta starea de fapt din oficiu, aceasta fiind prevăzută în mod expres și de art. 6 lit. f) din Legea nr. 26/2022 care prevede că întru exercitarea competențelor sale, Comisia de evaluare solicită informații de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, precum și acumulează orice informații relevante pentru realizarea mandatului său.

Deci, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare. Prin urmare, neexecutarea obligației de cercetare din oficiu a dus la adoptarea unei soluții eronate de către Comisie și respectiv, încălcarea dreptului la apărare a candidatului.

Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate denotă o încălcare a garanțiilor procedurii administrative de evaluare cum ar fi, dreptul la o examinare deplină a faptelor, dreptul la o decizie motivată și imparțială, dreptul la audiere efectivă, dreptul de acces la dosarul administrativ, dreptul de a fi implicat efectiv în procedura de evaluare, dreptul la colaborare efectivă în clarificarea stării de fapt și dreptul la o decizie fără erori discreționare în partea aprecierii probelor.

Completul de judecată special constată că, doar aceste încălcări izolate a garanțiilor în procedura administrativă constituie erori grave de procedură, care au afectat caracterul echitabil al procedurii administrative de evaluare, și ca consecință existența unor circumstanțe de natură procesuală, care ar fi dus la promovarea evaluării de către candidata.

Completul de judecată special remarcă faptul că, statul a investit Comisia de evaluare cu prerogativa de a se ghida de anumite standarde pentru a selecta cei mai integri candidați la funcția de membri inter alia în Consiliul Superior al Magistraturii, care la rândul lor ar putea asigura corectitudinea funcționării

sistemului judiciar per ansamblu, inclusiv prin aplicarea unor politici coerente și conforme cu standardele general acceptate.

Reclamanta a demonstrat completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție caracterul plauzibil al elementelor invocate în contestația sa, inclusiv cu privire la corectitudinea, precum și la respectarea normelor de etică și deontologie.

Totodată, Completul de judecată special notează că, Comisia de la Veneția a recomandat că, decizia finală în privința evaluării să fie luată de către instanța de judecată competentă. În pofida acestui fapt, Completul special de judecată subliniază că, din rațiuni de protecție efectivă a drepturilor este în drept și obligat să desfășoare un control judecătoresc de legalitate deplin asupra chestiunilor de fapt și de drept.

Chiar dacă, Completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este limitat în adoptarea unei decizii finale, totuși argumentele, concluziile și constatările sale sunt obligatorii și executorii pentru Comisia de evaluare. Această concluzie se desprinde direct din prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive.

Completul special de judecată își întemeiază argumentul său pornind și de la jurisprudența Curții Constituționale, care a reliefat că, chiar dacă completul special al Curții Supreme de Justiție nu poate obliga Comisia de evaluare să promoveze candidatul evaluat, argumentele și concluziile făcute de această instanță în cazul soluționării contestațiilor rămân obligatorii pentru Comisie (DCC nr. 42 din 06 aprilie 2023 §143).

Completul de judecată special notează, că tot din rațiuni de control judecătoresc efectiv, dar și din motive de calitate a legii, Comisia nu este obligată, după dispunerea reluării procedurii de evaluare, să cerceteze alte circumstanțe decât cele care au stat la baza admiterii acțiunii reclamantei.

Astfel, evaluarea după reluarea procedurii nu ar trebui să se transforme într-un argument și activitate circulară vicioasă, fapt care este contrar standardului de protecție efectivă a drepturilor, certitudinea juridică și efectul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive.

Completul de judecată special menționează că circumstanțele reținute de Comisia de evaluare nu se încadrează din perspectiva proporționalității în motivele de nepromovare a evaluării candidatei Angela Bostan.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului candidatei Angela Bostan de a participa și de a fi aleasă în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema de buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei și nepromovarea candidatei pentru faptele minore, nu doar că nu se încadrează în motivele de nepromovare, dar constituie o încălcare a drepturilor enunțate.

Completul de judecată special reiterează că măsură întreprinsă de autoritatea publică pârâtă este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproportională în raport cu scopul urmărit. Acesta cerință a legiuitorului implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic, o pondere a intereselor în joc. Cu cât dreptul este mai vătămat, cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma integrității să fie superior.

Prin urmare, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, antrenează după sine nu doar ingerința dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cu cea de judecător.

Din considerentele menționate, completul de judecată special relevă că, în prezenta cauză se regăsesc temeuri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 6 din 09 decembrie 2022 cu privire la candidatura Angelei Bostan.

Completul de judecată special reține că ilegalitatea deciziei contestate duce la anularea deciziei și dispunerea reevaluării candidatei. Or, dispunerea reevaluării este rezultatul final și implicit care include pierderea valabilității deciziei conform art. 139 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (a se vedea DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 § 143; cauza Ramos Nunes de Carvalho e Sá vs Portugalia [MC], 06 noiembrie 2018, § 184 și jurisprudența citată acolo).

În conformitate cu prevederile art. 224 alin. (1) lit. b) și 195 din Codul administrativ, art. 238-241 din Codul de procedură civilă, art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. b), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

d e c i d e :

Se admite acțiunea în contencios administrativ înaintată de judecătorul, Angela Bostan împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 6 din 09 decembrie 2022 cu privire la candidatura Angelei Bostan, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

Se anulează decizia nr. 6 din 09 decembrie 2022 cu privire la candidatura Angelei Bostan, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

Se dispune reevaluarea candidatei Angela Bostan de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ion Guzun

judecătorii

Mariana Pitic

Ion Malanciuc